

Всеукраїнська загальнополітична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА

СВІТЛИЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 9-10 (1633) П'ятниця, 26 серпня 2011 р.

Видається з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна.

З ЮВІЛЕЄМ, ДЕРЖАВО!

ДВАДЦЯТЬ РОКІВ УКРАЇНИ: НАШ ШЛЯХ ЛИШЕ ПОЧИНАЄТЬСЯ

«Ми визначили стратегію розвитку, і нам достатньо політичної волі для її реалізації. Європейська демократична заможна Україна, вільна держава, в якій людина почуватиметься захищеною, – це наша мета, і вона буде досягнута», – йдеться у статті Президента України Віктора Януковича, опублікованій у тижневику «Дзеркало тижня. Україна».

(Продовження на 3-й стор.)

ВІДЗНАКИ ДО СВЯТА

22 серпня у Верховній Раді Автономної Республіки Крим відбулися урочисті збори з нагоди святкування Дня Незалежності України.

В урочистому засіданні взяли участь Голова Верховної Ради АР Крим В. Константинов, в. о. Постійного Представника Президента України в АР Крим В. Плакіда, перший заступник Голови Ради міністрів АР Крим П. Бурлаков, члени Президії кримського парламенту та уряду автономії, керівники міст і районів, представники дипломатичних консульств, громадськість та ЗМІ.

Виконуючий обов'язки Постійного Представника Президента України в АР Крим Віктор Плакіда з нагоди Дня Незалежності вручив відзнаки Представництва провідним працівникам різних галузей автономії.

В. о. Представника Глави держави відзначив винятковий внесок, який зробили усі нагороджені у розвиток країни. «Кожен з вас у своїй сфері зробив те, що сьогодні ми можемо називати унікальним внеском у розбудову української незалежності, утвердження демократії, права, розвитку науки, культури, духовності, зміцнення нашої економіки», – сказав Віктор Плакіда.

У своєму привітанні Віктор Плакіда зазначив: «Прийняття Акта про державний суверенітет стало доленосним в українській історії і ознаменувало собою здійснення споконвічних прагнень багатьох поколінь українців, які мріяли здобути свободу та незалежність».

Віктор Тарасович побажав усім здійснення задуманого, нових звершень в ім'я розвитку і процвітання Криму та України. «Нехай здійсниться всі сподівання, мрії та надії, а кожен громадянин зможе пишатися тим, що живе в суверенній незалежній, великій державі», – додав він.

Прес-служба Постійного Представника Президента України в АР Крим.

«Я буду любити мою Україну, як любить її мій рідненький дідусь!»
Фото О. Носаненка

СВЯТО СПОГАДІВ І НАДІЙ

Не дивно, що працівники установ, первинна адреса яких пов'язана не з Радянським Союзом, а вже з державою Україною, відчувають особливо міцний із нею зв'язок. У всякому разі так має бути. Тож державне підприємство «Всеукраїнський інформаційно-культурний центр» ще задовго до знаменної дати – 24 серпня – розпочало проводити

заходи, присвячені 20-річчю української Незалежності. 22 серпня сюди запросили і працівників «Кримської світлиці». Програмою свята передбачалася презентація перших номерів відродженої після тривалої перерви газети.

Розпочав і завершив захід, як ведеться, генеральний директор ВІКЦу Владислав Єрмаков,

який охарактеризував його як збори колективу інформаційно-культурного центру, «Кримської світлиці» та деяких громадських організацій на честь річниці державної Незалежності. Владислав Єнверович пригадав перші буремні роки становлення нашої держави, те, як лише у 1996 році над Верховною Радою АРК замайорів синьо-жовтий прапор – під тиском української громади.

(Закінчення на 4-й стор.)

«В КРОВІ У НАС КОЗАЦЬКІ ГЕНИ, В ДУШІ У НАС ВЕСЕЛА СІЧ...»

До нашого полку прибуло: 21 серпня Севастопольсько-Чорноморський Кіш Міжнародної асоціації «Козацтво» поповнився п'ятдесятьма козаками із Севастопольського військово-морського ліцею ім. П. С. Нахімова. Посвята в козаки відбулася на плацу, перед повним складом військового навчального закладу.

Думається, канва обряду була відома ліцеїстам заздалегідь, проте юнаки помітно хвилювалися. Урочисте шикуння завершилося виконанням Гімну України. А далі на юне плече кожного з викликаних на середину плацу урочисто опускалася козацька булава, і майбутній козак слухав наказ: «Люби Україну! Служи Україні! Будь вірним Україні!»

(Продовження на 5-й стор.)

КРИЗЬ ТЕРНИ...

«СЛОВО СЕВАСТОПОЛЯ»

Таку назву має нова україномовна газета, перший номер якої вийшов у Севастополі напередодні Дня Незалежності України.

«З днем народження, «Слово Севастополя»! Будь чистим, як Правда, і мудрим, як саме Життя. Щасливого тобі плавання у безмежному морі людського духу, знань і устремлінь. Бо ти Слово – альфа і омега всього. Будь високим, як та зоря, під якою ти зійшло, щоб світити людям...»

(Іван Левченко, журналіст)

ПИТАННЯ РЕБРОМ

Роки за роками,
і ось уже – Двадцять їх!
Хоч бий у литаври
до сліз із очей...
Святкуй, незалежна,
нескорена націє:
У тебе сьогодні такий ювілей!
Сказав і задумавсь:
така вже й нескорена?
Тебе, Севастополе,
в свідки зову.
Бо двадцять цих літ
воювали за море ми.
І слухали більше не Київ –
Москву.

Так швидко забули
подію ми знакову:
Той наш Референдум,
де мовили: «Так!»
Кажу: білокам'яній
той не підтакував,
Хто стверджував тут
українське життя.
(Продовження на 4-й стор.)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України, Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця».

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта" "БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ".

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України.
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269.

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літсування з читачами - на сторінках газети.

Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14.
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.cimea.ua

Друкарня:
ТОВ «Мега-Поліграф»
вул. Марка Вовчка, 12/14
Київ, 04073

Видавець - ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України»
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-63.

Р/р 37128003000584 в УДК у м. Києві МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnicтво@gmail.com

Передплата кампанія на видання ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури України», в т. ч. і на тижневик «Кримська світлиця», здійснюється за наступними реквізитами: вул. Васильківська, 1, м. Київ, 03040, 2 поверх, 6 корпус. Відповідальна особа за передплату - Сидоренко Ірина.
Тел./факс (044) 498-23-64.

ВСЕСВІТНІЙ ФОРУМ УКРАЇНЦІВ ОБРАВ НОВОГО ГОЛОВУ УКРАЇНСЬКОЇ ВСЕСВІТНЬОЇ КООРДИНАЦІЙНОЇ РАДИ

Учасники V Всесвітнього форуму українців у неділю, 21 серпня, обрали нового голову Української всесвітньої координаційної ради (УВКР). Ним став Михайло Ратушний (на фото), який до цього обіймав посаду заступника голови УВКР.

"УВКР і надалі займатиме дуже активну та принципову позицію в житті закордонного українства. Ми повинні перезавантажити роботу УВКР, зробити її відповідною вимогам часу та більше залучати молодь", - заявив Михайло Ратушний, звертаючись до учасників форуму.

"Це досвідчений керівник і гідна людина. Я із задоволенням передаю йому свої повноваження", - сказав у своєму виступі колишній голова УВКР Дмитро Павличко.

Михайло Ратушний - громадський і політичний діяч, народний депутат України II, III, IV скликань, один із засновників Народного Руху України. Народився на Тернопільщині в 1962 році. Випускник Луцького педагогічного інституту, Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Як повідомляв УКРІНФОРМ, УВКР - спілка громадських (неурядових) організацій, створена у серпні 1992 року. Головна мета

діяльності - сприяння зміцненню й розбудові незалежної, соборної, демократичної Української Держави, утвердженню її інтересів та українства у всіх сферах світового простору. Найвищий керівний орган - Всесвітній форум українців, збирається періодично (кожні п'ять років). Перший форум відбувся влітку 1992 року.

Звільнити міністра освіти і науки, молоді та спорту Дмитра Табачника закликали Президент України учасники V Всесвітнього форуму українців у неділю, 21 серпня, в Києві.

"Це наша принципова позиція. Така пропозиція була затверджена за результатами роботи всіх секцій форуму. Таким чином ми прагнемо припинити політику деукраїнізації України, яку здійснює міністерство", - пояснив голова Української всесвітньої координаційної ради (УВКР) Михайло Ратушний.

У заключній ухвалі учасники Форуму закликали Віктора Януковича розвинути історичну свідомість та національну гідність українців, забезпечити розвиток та функціонування української мови, докласти зусиль для набуття Україною членства в ЄС та запровадження безвізово-

го режиму для українських громадян.

Звертаючись до українського уряду, закордонні українці закликали створити Комітет у справах закордонного українства, затвердити Державну програму підтримки й співпраці із закордонним українством на 2011-2015 роки.

"Домогтися закінчення будівництва пам'ятника жертвам голодомору у Вашингтоні, заснувати Міжнародну премію імені Івана Франка (рангу нагороди Нобеля), встановити пам'ятник Данте - в Києві, Івана Франка - в Римі, створити кореспондентські пункти, які б розповідали в Україні про життя українців за кордоном", - такі пропозиції викладено в заключній ухвалі форуму.

У зверненні до Верховної Ради України учасники закликали забезпечити можливість закордонним українцям бути обраними до ВР, врегулювати пенсійне законодавство для тих, хто виїжджає на постійне місце проживання до країн, з якими не укладено відповідні договори.

ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ КЛУБ УКРАЇНА-ЄС ПОЧАВ СВОЮ РОБОТУ В КРИМУ

Робочі сесії Парламентського клубу Україна - Євросоюз "Україна і ЄС: будемо майбутнє разом" розпочалися в Сімферополі, повідомляє кореспондент УКРІНФОРМУ.

Біце-прем'єр-міністр АРК Катерина Юрченко в своєму привітанні учасникам форуму зазначила, що місце його проведення вибрано не випадково - Крим, згідно з планами Президента України і уряду АРК, повинен стати майданчиком для розвитку двосторонніх відносин України та Євросоюзу.

Як підкреслила Катерина Юрченко, уперше за 16 років Крим вийшов на друге місце після Києва за обсягом прямих іноземних інвестицій.

В активній стадії перебуває взаємодія автономії з Європейською співдружністю: діє більше ніж 20 спільних проектів, за підтримки ЄС у Криму працює Представництво ПРООН, створено і успішно працює Агентство регіонального розвитку АРК.

Крім того, зазначила віце-прем'єр: "У нас є величезне бажання бачити в автономії представництва європейських інституцій і консульські установи країн ЄС". За її словами, це питання зараз відпрацьовується і буде обговорюватися на форумі Україна-ЄС, який відбудеться у вересні в Ялті.

К. Юрченко підкреслила, що Крим напруцював великий досвід у сфері регіонального розвитку і готовий обмінятися ним з країнами Євросоюзу.

ЗА 20 РОКІВ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ СКОРОТИЛОСЯ НА 6 МІЛЬЙОНІВ

Перед Днем Незалежності Держслужба статистики оприлюднила дані про населення України. Станом на 1 липня в країні жили 45 млн. 675 тис. осіб. На 6,27 млн. менше, ніж 20 років тому, констатує газета «Сьогодні».

Демографи пояснюють таке різке (на 12%) зниження двома факторами: еміграцією, особливо в 1994-2002 рр. і природними втратами. Утім, науковий співробітник відділу якості демографічних процесів Інституту демографії Світлана Аксьонова зазначає: дітей в 2011 році народилося приблизно стільки ж, скільки й минулого року, а спад населення відбувається переважно за рахунок збільшення смертності серед людей похилого віку.

Населення і далі скорочується: за півроку народилося 232 000, померло 344 000, тож - мінус 112 000. Приріст населення мають тільки три регіони: Київ (966 чол., саме за рахунок народжуваності, а не за рахунок приїжджих), а також Рівненська (+793 чол.) та Закарпатська області (+612 чол.).

Найбільше скоротилося населення найчисленнішої Донецької області (-17 656 чол.) та Дніпропетровської області (-10 300 чол.). Але надія на зростання народжуваності в країні є, вважає С. Аксьонова, враховуючи що за півроку укладено 116,7 тис. шлюбів, а розлучень вчетверо менше - всього 30,5 тис.

У ПРЕДСТАВНИЦТВІ ПРЕЗИДЕНТА ВШАНУВАЛИ МАМ-ГЕРОЇНЬ

У переддень свята Незалежності урочиста і знаменна подія відбулася у житті кількох десятків матерів Криму - вони одержали таке горде і водночас почесне звання «Мати-героїня».

У приємній та теплій атмосфері відбулося вручення нагород виконуючим обов'язки Постійного Представника Президента України в АР Крим Віктором Плакідом. На святі були присутні представники та керівники районних адміністрацій автономії.

Віктор Тарасович привітав з почесними званнями кримчанок та подякував їм за нелегку та сподвижницьку працю, наголосивши, що у рамках виконання програми Президента України Віктора Федорівича Януковича «Україна для людей» в нашій країні послідовно реалізується політика системної і довгострокової підтримки української родини.

Також було сказано, що всебічна турбота про захист материнства та дитинства у нашій країні - це завдання усіх гілок влади. Оскільки від того, якою буде родина і як виховується кожна дитина залежить, яким буде нове покоління українців

- майбутнє нашої держави.

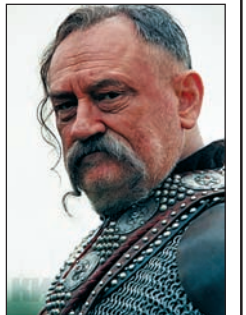
«В усі часи саме ви були і є символом щастя, добробуту й злагоди у сім'ї та суспільстві. Своєю невтомною турботою про сім'ю, вірністю і добротою, ніжністю та милосердям ви заслужили шану і глибоку повагу. Ми вдячні вам за щедрість душі, за самовіддану щоденну працю, терпіння, розуміння і безмежну материнську любов, яку ви даруєте своїм дітям», - зазначив в. о. Постійного Представника Глави держави в АР Крим.

Наприкінці виступу Віктор Плакіда висловив глибоку вдячність матерям за гідне виховання майбутнього покоління і побажав: «Від усієї душі зичу вам, дорогі наші матері, міцного здоров'я, радості й благополуччя, достатку і добробуту у ваших родинах, багато років щасливого життя, зігрітого вдячністю та любов'ю ваших близьких».

Прес-служба Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим. Фото О. Носаненка.

БОГДАНОВІ СТУПЦІ - 70!

До ювілею народного артиста України, актора та художнього керівника Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка Богдана Ступки, якому 27 серпня виповнюється 70 літ, Новий канал підготував фільм «Богдан Ступка. Жива легенда».

За словами помічника директора картини Андрія Очерета, зйомки фільму відбувалися у Львові, Москві, Одесі. Автори фільму намагалися відкрити глядачам «невідомого Ступку». У картині актор розповідає про дитячі спогади, розчарування, надії та мрії.

Наприклад, у Львові Богдан Сильвестрович привів нас на місце своєї першої роботи - в обсерваторію, - розповідає пан Очерет. - Він там працював, коли йому було приблизно 20 років. До його обов'язків входило фотографування зірок. Щоб ви розуміли: витримка кадру при такій зйомці складає 30-45 хвилин (за ніч можна зробити лише 3-4 знімки). І впродовж цього часу майбутньому актору потрібно було сидіти і повільно розвертати телескоп. Залишити й піти не можна, адже зірка пересувається і знімок буде зіпсовано. Богдан Сильвестрович нам знизався: «Тоді я вважав що роботу просто жакливою! Пам'ятаю, йдемо ми з друзями на дискотеку, я знайомлюся з дівчиною, танцюю, дивлюся на годинник - мені вже час знімати зірки. Виходжу на вулицю, а сам мольось: хоч би там було хмарно».

Фільм побудований на інтерв'ю, емоціях та спогадах самого актора і його близьких друзів. Зокрема, участь у проєкті взяли Ада Роговцева, Тигран Кеосаян, Геннадій Хазанов, Галина Волчек. У фільмі розповідається про те, чим Богдан Ступка захоплювався в дитинстві, чому відмовився від кар'єри в Москві, як познайомився з дружиною. «Він - людина, якого саме життя викликало на біс! Він - обличчя нашої країни у світі. Тому не випадково стрічка знята саме до Дня Незалежності», - наголосив Андрій Очерет.

«Кримська світлиця» сердечно вітає Богдана Сильвестровича з наступаючим славним ювілеєм! Бажаємо козацького здоров'я і нових та вічних ролей на сцені і в кіно! А увазі читачів пропонуємо підготовлене раніше інтерв'ю з Богданом Ступкою, яке, нарешті, масмо можливість опублікувати. (Читайте стор. 7)

Двадцять років – достатній час для розвитку людини. Але для зростання держави – це лише перші кроки. І наш головний здобуток на цей момент історії – чітке усвідомлення нашої спільної мети. Ми знаємо, що робити, і усвідомлюємо, як цього досягти. Ми визначили стратегію розвитку, і нам достатньо політичної волі для її реалізації. Європейська демократична держава, в якій людина почуватиметься захищеною, – це наша мета, і вона буде досягнута. І на цьому шляху ми сподіваємося на підтримку всіх європейців.

24 серпня 1991 року Україна відродилася як незалежна держава – невід'ємна складова європейської сім'ї вільних народів. Мрія багатьох поколінь здійснилася. Дух єдності, сила волі народу, віра у краще майбуття знайшли своє втілення в реальності. Акт проголошення незалежності став важливим етапом історичного шляху нашої країни. Відтоді й на завжди майбутнє України – в руках її народу. Українське суспільство, підтримавши 1 грудня 1991 року рішення Верховної Ради, здійснило остаточний вибір на користь суверенності та відповідальності за власні дії. Українська ідея незалежності стала об'єднавчою силою, стрижнем якої були й залишаються основоположні цінності: свобода, гуманізм, демократія, толерантність, справедливість та соціальна єдність.

20 років, які минули відтоді, були непрості. Жорстка реальність зруйнувала надії на швидке покращення життя, побудову в стислі терміни вільного заможного суспільства та правової демократичної держави. Романтичне захоплення від факту отримання незалежності переросло в потребу реальних кроків. Потребу прагматичного, усвідомленого та відповідального підходу до кожного рішення.

Суспільство вже не перше десятиріччя важко долає радянську спадщину. Держава, хоч би як боляче це було визнати, часто програвала в розвитку сусідам. Корупція всі ці роки роз'їдала систему управління і не давала можливості вільно дихати українцям. Але, незважаючи на труднощі, головний крок уже зроблено: ми остаточно визначилися зі своїм майбутнім. Європейський вибір став основою зовнішньополітичної ідентичності України. А європейські цінності – основою нашого розвитку.

Україна не просто хоче бути європейською країною. Цей географічний факт не потребує зайвих підтверджень. Ми прагнемо долучитися до великого європейського проекту – побудови єдиної Європи на основі цінностей свободи, демократії та права. Долучитися у складний час, прагнучи не субсидій чи поблажок, а можливостей і прав. Долучитися, попри жорсткий тиск і свідоме гальмування, на засадах рівних партнерів. Долучитися – заради нашого спільного майбутнього.

Ми впевнені, що Угоди про асоціацію та про утворення поглибленої і всеохопної зони вільної торгівлі – це те, що сьогодні

потрібно і Україні, і Європейському Союзові. Сподіваємося, що це усвідомлюють і наші партнери.

Україну складно звинуватити в кон'юктурності чи непослідовності. Протягом століть, навіть у найскладніших умовах, наше суспільство залишалося європейським, а його найкращі представники немало привнесли в культурну скарбницю Європи. Свідченням нашого коріння є і золотий Київ, і середньовічний Львів, і розмаїта Одеса, і модерново-конструктивістський Харків. Ми не можемо уявити українську землю без давньогрецької Ольвії і генуезьких Судака та Феодосії, єврейських шtetлів і польських палаців. Наша історія багата й різнобарвна,

наше головне завдання.

У сучасному світі нехтувати відносинами з Китаємською Народною Республікою – просто безглуздя. Впродовж останнього року зроблено багато для розвитку таких стосунків, і це лише початок перспективної співпраці.

Національний прагматизм, в основі якого закладено інтереси українського громадянина, – це наш дороговказ у побудові відносин з іншими державами.

У світі поважають сильних. Україна і далі реформуватиме Збройні Сили, інші органи сектора безпеки, запроваджуватиме європейські принципи і стандарти, розвиватиме співробітництво з НАТО, іншими безпековими інс-

тиціями в Європі. У робитимемо свій внесок у забезпечення міжнародної стабільності та безпеки, вирішення конфліктів на ґрунті суворого дотримання норм міжнародного права. І не лише в Європі. Українські миротворці виконують складні завдання із підтримання миру також і в Азії, і в Африці.

Ми усвідомлюємо – дорога в Європу проходить через кожне село і місто нашої держави. І торуватимуть цей шлях не тільки дипломати, а всі ми – громадяни України усіх національностей, ті, для кого державність – це не просто слово, а спільна справа. Україна нагально потребує модернізації всіх сфер суспільного життя. Подальше зволікання загрожуює не стагнацією, а повільним самогубством держави. Для того, щоб уникнути трагедії, ми стали на шлях реформ. Це рішення далося не легко. І нехай не все вдається, але напрям руху правильний – і це не викликає жодних сумнівів.

ДВАДЦЯТЬ РОКІВ УКРАЇНИ: НАШ ШЛЯХ ЛИШЕ ПОЧИНАЄТЬСЯ

наш народ – багатонаціональний, і це – наша спільна світова спадщина.

Нас єднає не тільки минуле, а й сьогодення. І, я в цьому переконаний, майбутнє. Прикладів цього – безліч. І можливостей – теж.

Наступного року Україна разом із нашим стратегічним партнером Польщею прийматиме фінальну частину чемпіонату Європи з футболу – «Євро-2012». Цей захід дасть ще один шанс громадянам країн Євросоюзу побачити сучасну Україну, а українцям – поспілкуватися з турістами та вболівальниками з ЄС.

Україна потребує не лише економічної співпраці, а насамперед – кардинального розширення людських контактів із Європейським Союзом. Це потрібно не владі, а суспільству, кожному громадянину. Українське керівництво зробить усе для виконання Національного плану щодо запровадження безвізового режиму. Сподіваємося, європейська сторона зрозуміє наші можливості та обмеження і допоможе громадянам України у реалізації їхнього права на свободу пересування.

Україна глибоко усвідомила, що запорука нашого європейського поступу неможлива без добросусідських відносин із Росією. Роки незалежності неспростовно довели, що такі відносини можливі лише на основі чіткого дотримання двостороннього балансу національних інтересів та взаємної поваги. Держава та її керівництво зроблять усе від них залежне для побудови такого балансу.

Ми розуміємо всю важливість відносин із провідною країною світу – США і сподіваємося, що в наступні роки ці відносини розвиватимуться за висхідною. Реалізувати наявний тут величезний потенціал –

середжена лише на правосудді, і ваги відкалібровано відповідно до європейських стандартів.

Це подобається далеко не всім. Нерідко наші дії нашоухуються на сильний опір. Але ми впевнені, що взятий курс – правильний, а його результати допоможуть усім громадянам України позбутися корупційного податку, захистити свою власну гідність перед обличчям сьогоденних і завтрашніх чиновників.

Не заперечую – влада робила помилки. І не одну. На жаль, ми не застраховані від цього і в майбутньому. Але ми вчимося. Час незаперечно довів, що нинішнє керівництво України вміє виконувати домашню роботу.

Українська влада суворо дотримується положень Конституції про права та свободи людини і громадянина й робитиме все необхідне для наповнення цих положень справжнім змістом. І тут ми розраховуємо на підтримку і сприяння з боку українського громадянського суспільства, керівництва та широкої громадськості всіх європейських країн.

Ми відкриті для діалогу, але не відступимо від своїх принципів, головний із яких – служіння інтересам українського суспільства і демократичної держави. Всі ці фактори дають мені повну впевненість у тому, що сьогодні, у дні двадцяті річчя Незалежності, в Україні є широкий консенсус. Кожен із нас чітко усвідомлює, яку країну ми разом будемо. Це – сучасна, демократична, правова, високотехнологічна і розвинена держава, яка є невід'ємною складовою європейського цивілізаційного простору. І ця мета об'єднує всіх українців, незалежно від політичних уподобань чи віри. Шлях до її досягнення безальтернативний – це глибока модернізація країни. Настане час і за років десять Україна буде в Європейському Союзі, вийде в коло розвинених країн. Я в цьому переконаний.

Президент України
Віктор ЯНУКОВИЧ.
(Тижневик
«Дзеркало тижня»)
<http://www.president.gov.ua/news/20963.html>

Запорука успіху реформ – подолання корупції, пріоритетної загрози на-

ВІДЧУТТЯ СВОБОДИ ТА ПОТРЕБА У ВЛАСНІЙ КУЛЬТУРІ – ЗДОБУТКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Серцевиною кожної культури є ставлення людської особистості до свого культурного і природного оточення. Або, іншими словами, – відчуття свободи, яке може бути пригніченим у людині, а може бути усвідомленим і актуальним. Людина з усвідомленим почуттям свободи почувається вільною й відповідальною.

Це не просто якась «паперова філософія». Ми часто схильні списувати все, що ми робимо, на якісь обставини, на незалежні від нас причини, що змушують нас щось робити. Як питав колись Ніцше: «Хто говорить в мені, коли я говорю?» Або у Шварца – у його казці – король пояснював свої дії: «От тепер у мене заговорили бабуся по материнській лінії, яка була дуже великою негідницею...». Зараз вже модно говорити про генетику, про хромосоми, в яких уже, мовляв, закладено матрицю нашого життя.

Але у всі часи людина мала сферу вільного вибору і відтак упевнювалася у потребі свободи. Позбавлення свободи було і є другим після позбавлення життя способом покарати людину.

Свобода означає самостійність в ухваленні рішень і відповідальність за них. Тоталітарна держава сталінського типу намагалася знищити в людях саме бажання щось самостійно вирішувати, саму культуру ухвалення самостійних рішень. Сталінський тоталітаризм переносив на все суспільство «табірні принципи» функціонування особистості. Та й у кожному тоталітарному режимі є політика, спеціально націлена на те, щоб стерти людську особистість, щоб вона була ніякою і щоб «на ній можна було написати» все, що завгодно.

Так от, мені здається, що за роки незалежності ми все ж змогли зробити надзвичайно багато. Ми змінили саму атмосферу. Ми повернули собі бажання вибирати вільно й самостійно вирішувати, що нам робити. І хоч, як і раніше, ще дуже багато людей чекають дива, чекають вождя, який все їм зробить, сподіваючись на рішучі зміни від нової владної команди – вже Є і МІЦНІЄ відчуття, що МИ МУСИМО САМІ змінитися й змінити своє життя.

Ми можемо ствердити себе через ствердження нашої культури

Україна для того, щоб існувати й розвиватися, повинна мати своє обличчя, не просто історичну спадщину, а культурну окремішність. Світ дискретний у цьому розумінні, він складається з різних культурних сфер. Україна ж завжди мала щось таке, чого не мала жодна інша провінція Російської імперії. Ми були провінцією, бо всі «Гоголі, Достоевські», скажімо, батько Достоевського, вийшли з України. З України їхали й реалізувалися у центрі імперії. Тому нас там зневажливо називали малоросами, але це не зменшує такого велетня, як Гоголь, у контексті світової культури.

І тепер нам треба все це розпорочене імперіями багатство зібрати, нам треба його ствердити як спадщину української культури. Ствердити у власній освіті, власній внутрішній атмосфері, свідомості громадян та влади. Нам треба це ствердити, представляючи Україну на міжнародному рівні. Тоді ні у кого не буде сумнівів, що МИ Є і МИ БУДЕМО!

Це у чехів колись було дуже гарним гаслом: «Byli jsme a budem» – ми були і будемо. І це не просто гасло, це гасло для втілення у потужних модерних культурних формах України як такої. Тобто це має бути не лише якась екзотика за межами хутора Михайлівського, а це має бути презентація «нашої серцевини» – того, що на передньому краї світової культурної атмосфери, світового культурного рівня.

На превеликий жаль, поки викладання у школі – і у середній та вищій – ще далеко від того, щоб це була не тільки інформація про культуру, але й прищеплення певного культурного способу ставлення до світу. І питання тут не так у коштах, як у бажанні та політичній волі. Сучасні технології дозволяють зробити доступним для сільської школи і Глушченка, і Бойчука... Але подивіться, яку долю має програма «Культура» на українському телебаченні, у якій час вона виходить в ефір?! Ця програма настільки бідна, що не має бензину, щоб вийхати за місто на зйомки. Навіть у програмі передач про неї, окрім газети «День», нічого не друкують. Більшість навіть не знає, що така програма є.

Тут проглядається недалекоглядність влади, обмеженість менеджерів і байдужість більшості до свого майбутнього. Бо без ствердження власної культури й належного виховання дітей та молоді у країні немає прийнятних для вільної людини перспектив.

Ми маємо не лише зібрати все наше найкраще – ми маємо показати нашим дітям і усьому світу все наше найяскравіше, «найсмачніше», все велике і цікаве. Все, що є глибокого у нашій культурі – у літературі, живописі, музиці, архітектурі – це все треба так подати, щоб людина, дізнавшись про це, вже ніколи не забувала про нього.

Нам треба носити у собі нашу українську культуру. Тоді, з власним цікавим обличчям, ми й зможемо конкурувати на світовому рівні.

Мирослав ПОПОВИЧ,
філософ, директор Інституту філософії імені
Григорія Сковороди НАН України.
<http://www.radiosvoboda.org>

«СЛОВО СЕВАСТОПОЛЯ»

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Тобі я, Союзе вкраїнок, вклоняюся,
Тобі, Севастополь український, тобі.
Чим важче держава в краю
утверджується,
Тим безкомпромісніші ви в боротьбі.
Ми Храм із руїн підняли – Володимира,
А влада його під Москву віддала.
І змовкло в нім слово українське,
як вимерло.
Ще б віру їм нашу спалити дотла!..
А флот як ділили – пригадують соромно:
Нам досить «флотішки»,
Кравчук проспівав...
Отож, як у приймах на морі ми Чорному:
На нашій землі хазяїнує Москва.
На торзі щеленським, як досі, васали ми:
Москва хоче Америці, та щось – Москві...
Безблокові ми на папері zostалися.
А база російська, як бачу, навк:
Згадати б оренду за послуги газів,
І вся незалежність – красиві слова...
Самі у петлю добровільно залазимо.
І радо затягує зашморг Москва.
Таки незалежні ми: маєм, що маємо.
Сьогодні, здавалося б, краще зі свят,
А все на нестатки та кризи киваємо.
Й вершина ганьби – скасували парад!

Так скрушно Шевченко
на безлад цей дивиться:
– Усе козачкуєте, любі мої?!
А й справді, вже час, українці,
прокинутися
І плечі розправити гордо свої.
Щоб Слово звучало, як співи пташині.
І дух розкріпачений прагнув висот.
Щоб ми всі пишались своєю країною
І щастям захив Український народ.
А то все «Не вмерла!» співаємо радісно.
І б'єм у литаври: тут кожен – мастак.
Коли ж незалежними будемо справді ми
В своїй Україні? Питання з питань.

Зі святом, Країно уславлених прадідів,
Країно Героїв і нив золотих!
Питання ребром: чи життя ми наладимо,
Чи вічно прислужуват нам у чужих?!

Цей вірш Івана Левченка став справжньою окрасою першого номера часопису «Слово Севастополя». Засновник та редактор Микола Владзімірський каже, що зареєстрував видання ще в жовтні минулого року, під вибори. Але ні тоді, ні потім йому не вдавалося відшукати спонсорів.

До Дня Незалежності, на щастя, спонсори знайшлися, але тепер вже з'явилися труднощі з поширенням видання. Газета вийшла накладом 5 тисяч і мала розповсюджуватися безкоштовно. 22 серпня в Севастопольському театрі ім. А. Луначарського мали відбутися традиційні загальноміські урочисті збори з нагоди Дня Незалежності. Перед початком заходу головному редактору нового видання разом зі студентами-помічниками, намагалися роздати газету городянам, які крокували до театру. І тут сталося непередбачуване: начальник управління внутрішньої політики міської держадміністрації Олег Котлярів, зі слів М. Владзімірського, почав виривати у нього з рук примірники з криком: «Ваша газета нікому не нужна! Уходите отсюда! Это наше мероприятие!» Редактор під натиском встояв й навіть нагадав чиновнику, що День Незалежності – не їхнє «мероприяття», а всенародне свято. А в руках у

нього – святковий номер газети з привітанням.

До речі, у Севастополі представники партійного осередку «Русского блока», «Российская община Севастополя» та комуністи вільно розносять свої газети до бібліотек, роздають у тролейбусах, не зустрічаючи жодних перешкод. Й саме в тих газетах інколи містяться брутальні висловлювання на адресу держави України, символики та її перших осіб. Цей же часопис навпаки містить публікації вельми поважних людей: доцента Києво-Могилянської академії Ігоря Лосева, генерального директора Севастопольської телерадіокомпанії 1997–2004 років, а нині керівника прес-служби омбудсмена Ніни Карпачової Івана Левченка, докторанта, доцента, кандидата педагогічних наук Тамари Мельник, методиста кабінету української мови Інституту післядипломної освіти Валентини Лопатюк, методиста та працівників бібліотеки Севастопольського українського культурно-інформа-

ційного центру, вірші школярів та творчі замальовки матросів ВМС ЗС України. Жодних політичних заяв видання не містить. Хіба що доволі делікатне звернення Громадського комітету «Український Севастополь» до мера міста з проханням добудувати, нарешті, школу-колегіум з українською мовою навчання. Будівництво розпочало у 90-ті роки минулого століття й на сьогодні добувалися лише до каркаса.

Що ж так збентежило начальника управління внутрішньої політики міської держадміністрації? Напевне, все-таки державна мова видання. Бо зміст його не цікавив, газету до рук він не взяв. Мабуть, День Незалежності для нього й справді лише «мероприяття» й він переживає, як би чогось не сталося.

Отже, цього разу, наше СЛОВО з їхнім «мероприяттям» ледве не побилося. Почекаємо ще 20 років?

Лідія СТЕПКО.

м. Севастополь.

М. Владзімірський

СВЯТО СПОГАДІВ І НАДІЙ

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

З того часу в Криму змінилися 14 урядів і на черзі 15-й, державу очолювало чотири президенти і всі вони, на думку промовця, бажали їй лише добра, та цьому заважали певні об'єктивні чи суб'єктивні фактори. І все ж таки держава відбулася, хоча Крим і досі йде вперед уповільненою ходою.

Після виступу з віршиком маленького харків'янина Толі, онука заступника голови Кримської організації партії «Фронт змін» Анатолія Йосиповича Ковальського, та пісні «Летять лелеки» у виконанні дуету «Сестри Ірина та Оксана» (і вірш, і пісня – на слова місцевого автора Аркадія Вакулєнка) дійшла черга до розмови про долю «Кримської світлиці».

Про неї розповів головний редактор газети Віктор Качула. Він згадав, як 13 січня 2010 року «особи, які чомусь називалися українцями», підкосили українську газету під корінь, перервавши її довготривалу історію, знищивши традиції, відлучивши від неї самовідданих прихильників. Редактор закликав відроджувати і творити газету спільними зусиллями, оскільки людям потрібен діалог як культурницький, так і державницький, політич-

ний, потрібне спілкування, яке і зробило свого часу «КС» для багатьох рідною.

А на присутніх чекала зустріч з іще однією чарівною співачкою – випускницею університету культури Юлею Бакшалієвою, переможницею конкурсу «Веселий мікрофон». Поміж віршами та піснями виступив з вітальним словом Анатолій Ковальський, який є прикладом для вже згаданого маленького Толі («Я буду любити мою Україну, яка любить її мій рідненький дідусь!»).

– Пам'ятаю, як прапор занесли до зали Верховної Ради України. Це була дуже урочиста мить, – згадав Анатолій Йосипович.

І ті, для кого 20-річчя – це не майже все життя, поринули у спогади. А що думали інші, можливо, вони розкажуть колись за подібних обставин своїм дітям...

КРІЗЬ ПРИЗМУ ЮВІЛЕЮ

Запитань було всього два, а відповідей багато, у кожного опитаного своя.

Петро Запорожець, голова однієї із комісій ВР АРК, Партія регіонів:
– Щодо 20-річчя Незалежності скажу коротко: Україна є, була і буде. Вона має для цього все. Її надра містять усю таблицю Менделєєва. У нас родючий ґрунт, працелюбний народ. Гадаю, маємо всі перспективи на майбутнє.

Владислав Хмеловський, голова Української громади Криму:

– Як я можу оцінити нинішню ситуацію? Таке враження, що ми 20 років тупцюємо на місці, бо мусимо виборювати те ж саме, що і 20 років тому. Тоді ми мріяли мати успішну незалежну державу, але і зараз про успішність говорити не доводиться. Та й незалежність під питанням. Наші свободи порушуються, а реформи обслуговують лише інтереси олігархів, а не простих українців.

На запитання, чого ж я очікую через 10 років, відповідь, що, звичайно ж, побачу іншу державу. Нинішня влада, яка не сприймається українцями, поступиться місцем справжнім патріотам, молоді.

Володимир Кунцов, голова КРО УРП «Собор»:

– Ситуацію щодо 20-річчя Незалежності оцінюю неоднозначно. Не розумію, чому люди, яких окремо сприймаю позитивно, утворюючи собою народ, викликають такі суперечливі почуття. Невже за свободою обов'язково треба платити кров'ю, а «бархатні» революції не можуть дати належного ефекту? Так як взуття – його треба носити, натерти мозолі, лише потім воно стає зручним. Чому олігархи можуть збільшити за рік свої доходи втричі, а усі інші, скільки б не трудилися, про це навіть не мріють? У мене таке враження, що на землю насувається ніч. Але ми бачили ранок, хоча він так і не розцвів. І замість дня знову насуналась ніч...

Віктор Попов, голова громадської організації «Русские силы Крыма», депутат ВР АРК минулого скликання:

– Незалежність возможна только в консолидированном обществе. Прекрасное будущее я вижу исключительно в союзе с Россией и Беларуссией. Нам надо налаживать утраченные связи и устанавливать новые. Ведь став формально независимыми, мы не добились успеха ни в одной жизненной сфере. Да и могут ли реально быть независимыми нищие люди? Не можем мы быть независимыми и как государство, ведь являемся преимущественно сырьевой базой и зависим от импорта. В будущем я вижу Украину богатой и процветающей. У нас есть для этого необходимые природные ресурсы, здесь живут трудолюбивые люди. Вижу Украину в таможенном союзе и в едином экономическом пространстве с Россией и Беларуссией. Только так она может стать сильной и самостоятельной. А Крым мог бы быть центром консолидации, здесь наша бы место штаб-квартира СНГ.

Василь Овчарук, голова КРО Конгресу українських націоналістів:

– Незалежність – це для мене святе, багатовікова мрія і мета боротьби наших предків. Це свято я міг би порівняти з днем народження, назвати світлим днем нашої духовної зрілості. Я бачу його очима людей, які відійшли у вічність, так і не дочекавшись цієї події. Я бачу його і очима прийдешніх поколінь, молоді, яка вже через 20 років візьме до рук кермо. І вірю, що вона досягне того, чого не досягли ми.

Анатолій Ковальський, заступник голови КРО партії «Фронт змін»:

– 20-ту річницю Незалежності сприймаю як день народження, найбільше свято. Задоволений, що держава таки відбулася. Але обурений нашим життям, а саме бідністю, корупцією, порушеннями прав людини, нерозвиненістю економіки. Депутати нехтують своїми обіцянками, навіть національною безпекою.

Я б хотів бачити Україну іншою, з патріотичною владою. А у май-

бутнє дивлюся з оптимізмом. Бачу Україну, зорієнтовану на європейські цінності. Щодо Росії, то хотів би, щоб ми мали дружні добросусідські стосунки, щоб Росія спекалася синдрому «старшого брата» і жила дуже добре, вдвічі краще від нас – аби не виникало бажання на чуже зазіхати.

Владислав Єрмаков, заступник голови КРО УРП «Собор»:

– Колись, покинувши стабільне спокійне життя, я кинувся у вир політичної боротьби за свою державу. Та сьогодні ветерани національного руху, які були поруч і попереду, зізнаються, що не такою б хотіли бачити Україну. І дійсно, важко бути задоволеним усім, що відбувається. Особливо обурює зрада, коли вона серед своїх. Є претензії і до влади через її непослідовність – з одного боку, вона тримає курс на Європу, а з іншого ганьбить себе харківськими угодами. Обурює велике розшарування суспільства і за матеріальною ознакою.

Думаю, що й через 10 років ніщо суттєво не зміниться. Вся надія на молоде покоління, що воно не буде таким нещирим і корисливим.

* * *

Ось так кримські політики та громадські діячі різних переконань відповіли мені на запитання, як вони оцінюють ситуацію в Україні на момент 20-річного ювілею її незалежності і якою бачать нашу державу ще через 10 років.

Прикметно, що переважають оптимістичні настрої, котрі респонденти здебільшого пов'язують із молоддю. Щоправда, не враховуючи, що її теж не завезуть до нас з Місяця, що сьогодні вона, спостерігаючи за старшими, бере з них приклад.

Певний час тому ми теж очікували, що підорстуть «діти незалежності», не обтяжені тоталітарним минулим, але їхній світогляд було спотворено вже іншими негативними явищами. Тому, певне, доречніше розпочинати з себе, тут і зараз, а не перекладати відповідальність на когось.

То чому б не взяти за цю відправну точку саме 24 серпня нинішнього року?

Тамара СОЛОВЕЙ.

«В КРОВІ У НАС КОЗАЦЬКІ ГЕНИ, В ДУШІ У НАС ВЕСЕЛА СІЧ...»

В. Проценко

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Після цього лицейств припадав губами до державного прапора, отримував благословення служителя церкви й, насамкінець, потрапляв до рук кремезного красеня в яскравому козацькому вбранні. Нагайка в руках останнього, зловісно свиснувши, шукала в юнака об'єкт нижче спини, нагадуючи про порядок у лавах козацтва та невідворотне покарання за його порушення.

Крізь традиційно-усталений обряд проглядала суворість і, разом з тим, дотепність щедрого на витівки козацького люду.

Фотографія на пам'ять – і урочиста процедура посвяти закінчена. Кваплюся взнати у Головного отамана оперативного командування «Крим», отамана Севастопольсько-Чорноморського Коша Міжнародної асоціації «Козацтво» Володимира Проценка історію заснування козацтва у Севастополі. Адже у нашому регіоні козаків-державників полюбляють не дуже.

– Все почалося у 2008 році, під час

встановлення у Севастополі пам'ятника російській імператриці Катерині II. Тоді до міста прибули близько 1000 донських козаків – зухвалих, бритоголових, з нагайками, – каже В. Проценко.

Ми стояли, дивилися на все це й не могли нічого вдіяти. Саме в ту мить подумалося: «А чим же ми гірші? Хіба не зможемо зорганізуватися?»

Почав я звертатися до громадських організацій з цією пропозицією, проте далі балачок справа не рухалася. Тоді я звернувся до Міжнародної асоціації «Козацтво» й несподівано був підтриманий. А вже у 2009 році зареєстрував організацію. Спочатку нас було лише 37 чоловік, а зараз уже тільки в Севастополі – 2 полки, по 800 козаків кожен.

Сьогодні вже створені козацькі полки у Ялті, Євпаторії, Керчі та Джанкої. Набирає обертів козацький рух у Сімферополі.

– На яких засадах діє Міжнародна асоціація «Козацтво»?

– На засадах української національної ідеї. Створена у 2002 році, вона сприяє консолідації суспільства та є наступницею традицій українського козацтва. Саме козацтво через віки несло знамена незалежності й державності. Гетьманська держава та написана в 1710 році Пилипом Орликом Конституція були свого часу взірцем для народів Європи та Америки.

– Яка мета діяльності козацьких організацій сьогодні?

– Сприяти розбудові суверенної демократичної держави, відродженню української мови, охорони пам'ятку історії та культури, відновленню історичних назв, пов'язаних з історією українського козацтва. А також допомагати державі виховувати молоде покоління в дусі лицарства, шляхетності, відданості українському народові. Сприяти фізичному та моральному становленню юної особистості, військово-патріотичному вишколу майбутнього

захисника незалежної держави України.

Попри те, що сучасні козацькі організації діють як громадські утворення, й це покладає на них ряд обмежень, козацтво може прислужитися Україні як соціально-військовий резерв та як школа патріотичного виховання для молодого покоління. Адже це – спільнота, сформована на основі єдності історичної свідомості, традицій і культури.

Гетьманом України, головою Ради Українського козацтва є Президент держави. При Президентові діє консультативно-дорадчий орган – Рада українського козацтва.

Міжнародна асоціація «Козацтво» у своїй діяльності керується Конституцією та чинним законодавством України, а також Статутом організації.

– Що символізував колоритний козак з нагайкою, від якого сьогодні дісталося юним лицейстам?

– Суворість, характерну для козацького устрою. До минулих вчинків з життя козака ставилися досить поблажливо. Але після присяги за будь-яке порушення внутрішнього порядку суворо карали й навіть виганяли за межі козацької держави.

– Чи складно сьогодні стати козаком?

– Треба стати членом козацької організації, скласти присягу, пройти духовну посвяту, мати козацький однострій та отримати посвідчення. Але й це ще не все. Треба постійно самовдосконалюватися, вивчати історію України, бути активним у громадському житті. Український козак – це лицар, людина гідна й самодостатня з певним світобаченням та стилем життя. Той, хто мріє стати козаком, передусім, має визначитися, чи готовий він служити українському народу, Гетьману України та суворо дотримуватися дисципліни.

Записала Лідія СТЕПКО.

м. Севастополь.

Ще у часи, коли наша редакційна бібліотека перебувала «в окупації», а колектив – не в найкращому гуморі, читачка з Ялти пані Світлана (прізвище скромно просила не називати) надіслала «Світлиці» – для підтримки духу – недавно видану книгу відомого гумориста Петра Ребра. Дякуємо – і пані Світлані, і, звичайно ж, автору – за чудовий і такий доречний подарунок, з якого ми взяли цей гумористичний коментар до козацького репортажу із Севастополя.

Петро РЕБРО

ПОСЛАННЯ НАЩАДКАМ

При всьому війську, при усій громаді
Сіє послання пишемо на раді
Нащадкам нашим,

славним запорожцям –
В баталіях і праці переможцям.
Отож, чолом вам, браття!

Й безпреміно –
Низький уклін наш гетьману України.

Хай буде з бунчуком і з булавою,
Але найпаче – буде з головою!
Уклін наш Хортиці – матусі любій,
І Думній скелі, й патріарху-дубу.
Хай Кушугум, і Кічкас, і Бабурка
Не знають ані ляха, ані турка.
Нехай довіку в ваші світлі хати
Не знайдуть шляху кляті супостати.
Хай люблять вас дружини і кохані,
А діти будуть чемні і слухняні.
А заведуться раптом бюрократи –
Ми раду вам дамо, як їх карати, –
На палю всіх, або за ребра гаком,
Щоб закартали оні всім чортякам.
Такої ж кари гідні бузотери,
Злодюги, розбишаки, браконьєри
Оті, що в воду ллють страшну отруту
Й занастали батечка-Слауту.
А тих, що димом закоптили небо,
На сковорідку посадити треба,
Еге ж, тим місцем,

котре нижче спини, –
Нехай шкварчать,

немов шматки свинини.
А будуть бізнесмени-мародери,
Новітні мільйонери-ненажери,
Що з ближнього деруть

три шкури люто,
Продайте бусурманам (за валюту!).
Якщо ж не вивелись у вашім роді
Ті, що горілку хлищуть у поході,
Таких не шкода в річці утопити –
Хай хімікати п'ють, не оковиту.
Тому кив ви всипте неодмінно,
Хто нацькував на люд скажені ціни.
Хай намота на вуса ваша влада,
Що з ростом цін ціна на неї пада!
А ще судити слід обов'язково
Тих, хто зневажив материнське слово,
Хто занехав українську мову
І нашу пісню ніжно-калінову.

А втім, ми певні, славне товариство,
Що живе ви дружно, бадьористо,
Брат брату чесно дивитесь у вічі,
Як повелося з прадіда на Січі.
Тож ми вам крізь віки шлемо вітання
Та наші найщиріші побажання
Здоров'я, щастя, успіхів вояцьких
І талану в усіх ділах козацьких!
За сим, як кажуть мудрагелі, будьмо,
Самі шануймось і людей не гудьмо.
Ще раз, браття, кланяємось низько –

Іван Сірко
із військом запорізьким.

ТИМ
ЧАСОМ...

ЯК СТУДЕНТИ-КОЗАКИ БОРОНИЛИ МАЯКИ...

Близько 20 активістів Всеукраїнської молодіжної громадської організації «Студентське братство» розпочали акцію на місці «Сарич» у Криму з метою активізації діяльності виконавчої служби з повернення Україні кримських маяків.

Всім активістів «Студентського братства», які розпочали акцію громадського звільнення маяка «Сарич», були затримані військовослужбовцями Чорноморського флоту Російської Федерації на маяку «Сарич», повідомив спікер молодіжної організації Святослав Сірий. За його твердженням, «коли активісти увійшли на територію маяка і піднялися на вежу «Сарича», російські військовослужбовці в силі формі зібрали їх в рубці чергового по маяку і утримували там».

Сірий також повідомив, що «активісти відмовилися говорити з російськими військовослужбовцями, пояснивши, що на території маяка моряки РФ перебувають незаконно, тому що є рішення судів про повернення маяків Україні та відповідна заява з цього приводу міністра оборони України».

«Ми будемо говорити тільки з українською стороною і сподіваємося, що завдяки нашій акції українська міліція зможе зайти на територію маяка, куди її раніше не пускали».

Сірий також заявив, що «маяки відсутні в переліку об'єктів, які Чорноморський флот Російської Федерації має право використовувати в Україні, тому Росія зобов'язана виконувати рішення українських судів про вилучення у неї незаконно захоплених мая-

ків, оскільки це передбачено угодою країн СНД».

Крім того, Сірий від імені «Студентського братства» звернувся до центральних органів влади України «покласти край незаконному перебуванню на «Саричі» іноземних військ, які не мають ні договорів оренди, ні інших законних підстав для базування на найпівденнішому місці України».

Нагадаємо, що 2 серпня Господарський суд Криму скасував ухвалу 23 вересня 2010 постанову Виконавчої служби Міністерства про відмову у відкритті виконавчого провадження з виконання судових рішень про передачу «Держгідрографії» кримських маяків.

Інтерфакс-Україна.

ПАРК ЛЮДЯНОСТІ

Про меморіальний парк, нещодавно створений мешканцями Таращі на Київщині на місці розстрілу євреїв у 1941 році, можна говорити довго. Найцікавішим є те, що поштовхом для увічнення пам'яті невинно убієнних була громадська ініціатива «знизу», тоді як у радянські часи подібні акції були неможливі без вказівок партійного керівництва. Меморіали творилися переважно у повоєнний час, а якщо й пізніше, то прив'язувалися до якихось важливих дат. А тут 69-та річниця розстрілів – Господи, скільки вже часу сплило, та й дата не зовсім кругла... Що ж послужило поштовхом? Після детальнішого вивчення цього питання можна назвати декілька найголовніших факторів. По-перше, за останні п'ять років суттєво змінився клімат у суспільстві завдяки діяльності Інституту національної пам'яті. Місцеві тарашанські краєзнавці і без того не сиділи склавши руки, а тут додатковий поштовх! До того ж знайшлася критична маса небайдужих до теми людей. Скажімо, дитинство Валентини Куклишин (одна з організаторів акції) пройшло недалеко від яру, де у 1941 році відбувалися розстріли. Назавжди закарбувалися в пам'яті розповіді матері та сусідів. А в зрілі роки нерідко переосмислюєш події минулого – Валентина тут не була винятком. І ще один важливий фактор, пов'язаний з її мамою: вона під час війни була вивезена на примусові роботи до третього Рейху, якщо точніше – до Австрії. Там вона потрапила до бауерів, які виявилися дуже порядними людьми. Не переважали роботу, садили за стіл разом із собою, лікували, коли хворіла, одним словом, ставилися, як до рідної доньки. Отже навіть у

підфашистській Європі нацисти не змогли повністю викоринити людяність. Валентина запам'ятала, що мама все життя хотіла поїхати до Австрії і подякувати добрим людям, а ще запросити стареньких погостювати в Україні. Мрія не вдалося реалізувати – надто пізно настала горбачовська відлига. Зате донька дійшла висновку: треба поспішати творити добро, тим більше, що навіть одна добра справа може суттєво вплинути на імідж усієї нації. А тут ще туристична поїздка до Ізраїлю змусила глибше задуматися про українсько-єврейські стосунки.

ВОДА КАМІНЬ ТОЧИТЬ...

Простими ці стосунки не назвеш, негативу у минулому було чимало. Підневільне становище українців закарбувалося навіть на тарашанському пам'ятнику, встановленому після війни на місці розстрілів. Тут дивним чином поєдналися радянська і єврейська символіка, а текст взагалі привертає увагу: «Здесь покоится прах еврейских и русских граждан, погибших от рук немецко-фашистских бандитов». Насправді ж другими за кількістю розстріляних були українці, що й зрозуміло: вони становили більшість населення Таращі, більшість військовополонених і підпільників. Непорядно забувати про єврейські могили, про єврейську сторінку в історії тарашанського краю, але робити вигляд, що на цій землі ніколи не жили українці, також не годиться. На щастя, є приклади зовсім протилежні. Скажімо, вихідець із Чернігівщини Аркадій Натариус тепер живе в Ізраїлі. Чи не найважливішою справою свого життя вважає популяризацію поетичної спадщини рано померлого чернігівського поета Леоніда Тереховича. На

батьківщині його мало знають, тому Аркадій Семінович багато робить для увічнення пам'яті земляка, який закликав людей жити по правді:

Нам треба свідомо ставати на муку, Порвать по живому, щоб вийти з п'їтми. Лише б не забути святої науки – В нелюдських умовах зостатись людьми...

Леонід Терехович загинув майже так, як і Василь Симоненко. Як один із перших рухівців, був жорстоко побитий міліціонерами, а через деякий час помер. Чомусь українці про нього забули, а ось єврей-емігрант, у минулому також

Бабиному Яру. Першими німці розстріляли жінку з двома хлопчиками – близнятами років десяти. Діти кричали, що не хочуть вмирати, але мати трималася мужньо. Достеменно відомо, що того ж дня втратив двох сестричок – близняток десятирічний Семенко Селітренко. А ще розстріляли його 37-річного тата і 29-річну маму. Тато був палко, ні – просто безмежно закоханий у математику і блискуче викладав цей предмет у Таращанській середній школі № 1.

Звідки відомі такі подробиці? Справа у тому, що Семенкові дивом вдалося уникнути розстрілу – єврейські діти інколи за-

рбованців, що заховав перед втечею, і передав їх на будівництво танкової колони «Таращанський колгоспник». Як склалося далі життя хлопчика? Після війни він закінчив військову музичну школу. З 1949 до 1951 року служив у музвзводі полкового оркестру. Потім закінчив Інститут зв'язку в Одесі, одружився. Ніби все склалося непогано, але хто поверне коханих батьків, сестричок, родичів? Щасливий порятунок дитини тільки підкреслює глибину трагедії народу... Років двадцять тому мій батько, учитель Таращанської середньої школи № 1, написав про нього статтю; тоді ж вони і зустрілися, але я, лівів'янин, мало знав про цю дружбу. Після смерті батька я вирішив розшукати Семена Михайловича. З'ясувалося, що він мешкає в Російській Федерації, у великому місті на березі Волги – Самарі. Написав йому про створення парку і отримав таку відповідь: «Дорогий Сергію! Ваш батько був першим, хто описав ті трагічні події. Після його смерті обірвався мій останній зв'язок з Таращею. Тепер немає з ким листуватися – час не шкодує нікого... Про Україну дізнаюся з Інтернету, радію успіхам, тривожусь, коли дізнаюся про ваші негаразди, адже Україна – це моя Батьківщина... І Таращу згадую ледь не щодня. І ось що я скажу: рукотворний парк, створений місцевими ентузіастами, – це справжній по-двиг! Передайте велике спасибі усім цим людям...»

ВІДЧУЛИ СЕБЕ ЄВРОПЕЙЦЯМИ

Творячи меморіальний парк, цей своєрідний пам'ятник трагічним подіям Другої світової війни, тарашанці відчували себе європейцями і працювали як європейці. Добрим організатором виявила себе корінна тарашанка Валентина Куклишин – саме її уміння запалювати людей відіграло не останню роль,

саме вона змогла долучити до справи фахівців: Віталія Кармана, Валентину Вітрогон, Яну Лемешко, Анатолія Кушніра та багатьох інших. Не всі вони вихідці з Таращі, скажімо, кандидат біологічних наук Анатолій Іванович Кушнір народився на Волині, а тепер мешкає у столиці. За плечима науковця великий досвід озеленення сакральних місць у Німеччині та Польщі. Ось такі люди долучилися до справи!

У пам'ять про двох перших розстріляних хлопчиків-близнятків тарашанці посадили дві тополки. Вони ж можуть символізувати і сестричок Семена Селітренка – під час розстрілу їм було по два з половиною роки... Узагалі над концепцією парку працювали довго – все задумано так, щоб тут постійно, упродовж року, щось цвіло... Посадковим матеріалом допомагали Богуслав, Канів, Умань – це вже Валентина Куклишин постаралася, а підвезення організували брати Петро та Леонід Шерепенки. От і ростимуть тепер в парку бук лісовий, платан кленолистий, липа сердцелиста, дуб звичайний, ялівець козацький, обліпіха крушинова, барбарис звичайний і барбарис Тунберга, хеномелес японський, тамарикс галузистий, гортензія деревоподібна, виноград амурський, сніжногірник білий, свідина кричаво-червона, кущі бузку і ще багато-багато створених Богом прекрасних рослин. Якоюсь мірою це рослини розмаїття відображає непоправні людські втрати, бо не один талант тут загинув, не одне яскраве життя обірвалося у Глибокому Яру. Звичайно, красою новоствореного парку цього не компенсуєш. Та ще й через сім десятиліть... І все ж тарашанці відчують, що парк потрібен. Культура пам'яті й справді може бути високоактивним каталізатором, якщо дати йому поштовх.

Сергій ЛАЩЕНКО.

Валентина Куклишин

рухівець, пам'ятає. Терехович був онуком «петлюрівського» поета, розстріляного чекістами. Але саме громадянин Ізраїлю, не покладаючи рук, бореться за створення музею Тереховича в селі Кучинівка, що на Чернігівщині. Коли у нас є такі світлі постаті, як Аркадій Натариус, то за майбутнє українсько-єврейських стосунків можна бути спокійним.

ВРЯТУВАВСЯ ВІН ОДИН

Ще на початку горбачовської відлиги тарашанські краєзнавці розпочали записувати спогади деяких старожилів. Вдалося більш-менш точно відтворити картину розстрілу євреїв у тарашанському

лишали гетто, аби щось виміняти. Коли повертався назад, то помітив силу-силенну німців і поліцаїв. Зрозумів, що це – кінцець. Не поспішаючи, аби не викликати підозри, хлопчик дійшов до лісу. Потім переховувався у найближчих селах. Деякий час жив у місті Рокитному – його прихистила родина Петренків. Понад два роки рано змужнілий Семен Селітренко був «поза законом». Навчився бути спостережливим, прокидався при найменшому шумі, добре засвоївши, що тільки пильність та обережність можуть врятувати його від смерті. А відразу після визволення Таращі він знайшов 20 золотих ка-

УСІ ДОКУМЕНТИ ПРОТИ ІВАНА ДЕМ'ЯНЮКА БУЛИ СФАБРИКОВАНІ КДБ?

Справжні докази того, що Іван Дем'янюк дійсно брав участь у знищенні людей у німецькому таборі на території Польщі, немає. Всі наявні документи були свого часу підроблені КДБ. Про це у розмові з кореспондентом УКРІНФОРМУ розповів адвокат Івана Дем'янюка Ульріх Буш.

«Усі документи та дані, які розглядав німецький суд, були свого часу надані КДБ. Їм не можна вірити. Окрім того суд відмовився вислухати свідків та розглянути ті докази, які були свого часу представлені перед американським правосуддям», – розповів Ульріх Буш.

Справжні докази невинності І. Дем'янюка, оприлюднені у заключному виступі перед судом, Ульріх Буш виклав у книзі «Дем'янюк – Офірний цап. Заключна промова захисту», яку представив перед учасниками V Всесвітнього форуму українців у Києві в суботу.

За німецьким процесуальним кодексом заключна промова захисника повинна бути виголошена повністю й без перешкод, пояснив адвокат. Ульріх Буш озвучував її протягом 16 годин, що зайняло 5 днів засідання. Документ складається із понад 100 сторінок.

«У промові зібрано всі аргументи захисту, які, на жаль, не були враховані під час вироку суду. Процес та вирок проти Івана Дем'янюка ще раз продемонстрували намагання переконати

світову спільноту в тому, що без українців, поляків та інших народів Голокосту не було б. Це політичний процес», – переконаний Ульріх Буш.

Правозахисник розповів, що українська діаспора в Німеччині підтримала Івана Дем'янюка та допомагала у процесі. «За час процесу він став найвідомішою особою української діаспори», – пожартував адвокат.

Найближчим часом книга «Дем'янюк – Офірний цап. Заключна промова захисту» буде перекладена українською мовою, щоб українці могли ознайомитися з деталями справи Івана Дем'янюка.

Як повідомляв УКРІНФОРМ, 12 травня цього року суд Мюнхена визнав 91-річного Івана Дем'янюка винним у співучасті у вбивстві 28 тис. євреїв у нацистському концтаборі Собібор у 1943 році та засудив його до п'яти років позбавлення волі. Враховуючи вік та тяжкий стан здоров'я обвинуваного, суд звільнив Дем'янюка з-під варті до результатів розгляду касаційних скарг. Нині Дем'янюк мешкає в будинку для людей похилого віку в баварському містечку Бад Файльнбах.

ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ДЕПОРТАЦІЇ – НІМЦІВ КРИМУ

18 серпня у Сімферополі на пероні залізничного вокзалу відбулась церемонія покладання квітів до меморіальної дошки на згадку про жертв депортації – німців Криму.

У пам'ятних заходах взяли участь заступник Постійного Представника Президента України в АР Крим Ібраїм Мамутов, перший секретар Посольства Федеративної Республіки Німеччини в Україні, керівник відділу культури Гарольд Герман, представники Верховної Ради АР Крим, Республіканського комітету у справах міжнародних відносин і депортованих громадян, мерії Сімферополя, голова Кримського республіканського товариства німців Криму «Відергебурт» Юрій Гемпель, представники національних громад Криму, пастир Німецької лютеранської церкви Йорг Маллер, громадськість та ЗМІ.

Цього ж дня у смт. Красногвардійське, де була територія компактного проживання німців, у рамках жалобних заходів, приурочених до 70-річчя депортації їх із Криму, відбулося освячення пам'ятного знаку та відкриття експозиції, присвяченої річниці депортації.

У своєму зверненні заступник Постійного Представника Президента України в АР Крим І. Мамутов зазначив: «Україна – багатонаціональна демократична держава. І людина – її головна цінність. На це спрямовано курс Президента України Віктора Федоровича Януковича, на це націлено зусилля кримської влади. Але жодна державна політика не може бути ефективною без людської пам'яті. Ми повинні завжди знати про ті страшні події і зробити правильні висновки. Найкращим спомином про ті важкі дні має стати наше спільне прагнення до взаєморозуміння і злагоди. Саме це є головною гарантією неможливості повторення подібних потрясінь у майбутньому».

Наприкінці жалобних заходів пастир Німецької лютеранської церкви Й. Маллер відслужив молебень за заггиблими в часи депортації. Присутні хвилиною мовчання вшанували пам'ять за жертвами депортації, а також за головою Ради міністрів АР Крим Василем Джарти, прощання з яким відбувалося в цей час на його батьківщині на Донеччині.

Прес-служба Постійного Представника Президента України в АР Крим.

Богдан
СТУПКА:**ФРАНКІВСЬКІ
«ЛЕВ І ЛЕВИЦЯ»**

Ось він, такий довгоочікуваний третій дзвінок, після якого вхід до зали заборонено... Стає темно... За якусь мить на сцені Кримського українського музично-драматичного театру починається священнодійство – спектакль... І майже як у більшості випадків, у режисера-постановника, заслуженого діяча мистецтв України, лауреата Державної премії ім. І. Котляревського Станіслава Мойсеева простір сцени – чорний, щоправда, з вкрапленнями білого, червоного та срібного. Художник-постановник вистави Володимир Карашевський розмістив серед сцени велике дзеркало – як двері, що ведуть у внутрішній світ персонажів – до їхньої душі... А ще підвішення, яке водночас є й ніби подружнім ложем головних героїв, і, можливо, могилою, згарищем, на якому часом спалахують примхливо-ніжні чи щиро-звабливі іскорки загаслої любові та пристрасті... І срібна куля – а чи як символ життєвого тягаря, а чи як усії Землі, а чи як життя однієї окремо взятої людини, а мо' й складного клубка усіх взаємин...

Так почався гастрольний театральний вечір у кримській столиці, де на сцені Українського театру давали трагіфарс «Лев і Левиця» Ірени Коваль у виконанні акторів Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка. У головних ролях – неперевершені Богдан Ступка та Поліна Лазова.

Нагадаємо, що першочитання цієї п'єси сучасного українського драматурга англійського походження Ірени Коваль відбулося ще 8 років тому – у грудні 2002 р. До речі, в Київському Молодому академічному театрі.

В основі драматургічного твору – незнані до цього для широкого загалу глядачів і поціновувачів красивого письменства сімейні взаємовідносини класика російської літератури Льва Толстого та його дружини Софії. У роботі над текстом автором були використані щоденники подружжя Толстих, які вони писали протягом майже півстоліття свого подружнього життя. Ірени Коваль, на думку критиків, вдалося створити не просто якийсь життєпис родини Толстих, а витончену глибоку п'єсу про вічні категорії людського буття: любов, ненависть, творчість, довіру, підтримку.

До речі, тоді, на прем'єрі, була присутня і правнучка графа Толстого Анастасія Толстая з двома сестрами. У лютому 2003 р. з великим успіхом ця вистава була показана у Польщі, на сцені краківського Старого театру. А через 5 років після прем'єри у Молодому театрі п'єса «Лев і Левиця» прийшла на сцену театру ім. І. Франка. У липні 2008 року вистава навіть брала участь у Міжнародному фестивалі в м. Гданськ (Польща).

Прикметно, що у «Лева і Левиці» незмінною лишилася постановочна група: режисер-постановник Станіслав Мойсеев, художник-постановник Володимир Карашевський, про яких говорилося вище, композитор Юрій Шевченко та художник по костюмах Олена Богатирьова, художник по світлу Віктор Святенко, звукорежисер Олег Чорний. А до віртуозного дуету Богдана Ступки і Поліни Лазової доєдналися провідні та молоді актори-франківці: народний артист України Лесь Задніпровський у ролі Тургенєва; заслужена артистка України Єлизавета Слуцька (мати Соні); лауреат

«ЯКЩО НА СЦЕНІ БУДЕ ВИСОКОХУДОЖНІЙ ТВІР, ТО НА НЬОГО ПІДУТЬ УСІ – І РОСІЙСЬКОМОВНІ, І УКРАЇНОМОВНІ...»

Національної премії України ім. Т. Шевченка Андрій Водичев (Янгол, Танєєв), Олександр Логінов (Чертков); і молодь – Олексій Зубков та Ярослав Гуревич у ролі молодиків; Дмитро Рибалевський (Сергій – син Толстих); Олена Медведєва (Саша Толстая).

У Севастополі франківських «Лева і Левицю» бачили ще у 2009 році, коли театр приїздив туди з гастролями, про які «КС» розповідала своїм читачам.

Справжнє мистецтво не має мовних кордонів, і в залі, де йде україномовна вистава, – аншлаґ...

БОГДАН СТУПКА: «ПРИХОДЬТЕ В ТЕАТР, В ФІЛАРМОНІ І НА ВИСТАВКИ»...

Незважаючи на те, що під час цих гастролей у Криму зустрічі франківців, зокрема, й Богдана Ступки, з журналістами не було заплановано, нам вдалося кілька хвилин до спектаклю поспілкуватися з Богданом Сильвестровичем. І через призму його світогляду, коли про складне і суттєве говориться простими словами, ми спробували глянути на світ навколо нас його очима.

«І я знаю боксера з таким прізвищем, – іронічно зауважив Богдан Сильвестрович, коли ми говорили про те, що в Сімферополі є академік Володимир Сидоренко, який написав п'єсу про Івана Грозного і приніс, щоб митець почитав її. – Та всі ми тепер знаємо футболіста Шевченка, а Тараса от не знаємо...»

Митець звернув нашу увагу й на те, що у переважній більшості на гастролі возять тільки російські театри, а тут – Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка.

«І ви знаєте, воно дуже відрядно, що завдяки роботі нашого продюсера

Михайла Бондаренка ми маємо змогу гастролювати, а ще битком людей у залі. І так не тільки в Сімферополі, а й в Запоріжжі та інших містах. «Лева і Левицю» сприймають «на ура!». Все гарно, бачите», – зазначив Богдан Сильвестрович.

Щодо самої вистави, то, на його думку, вона дуже непростя: «Наша емігрантка – Ірена Коваль хотіла написати докторську дисертацію і занурилася в архівні матеріали, що зберігаються в Лондоні. Результатом роботи стала п'єса. Ми її, щоправда, трохи удосконалили, а результат ви бачите на сцені. А от щодо акторської гри, задуми режисера, персоналії самого Льва Толстого, то для мене не було нічого важкого, – розповів актор. – Грати ж треба не письменника, а людину. Я ж не пишу так,

як Толстой, тому не можемо зіграти... А от людські стосунки між дружиною і чоловіком – це головне у виставі. Вона дуже автобіографічна. Є ж листування, е щоденники... Саме тому Лев Миколайович вийшов у нас не хрестоматійним, і це нормально».

Богдан Сильвестрович згадав, що на прем'єру було запрошено правнучку Толстого з Лондона. До речі, їй спектакль сподобався, єдине, що вона відзначила, що борода у її прадіда була більшою, але це не впливає на глибинну сутність вистави.

Розповів художній керівник Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка і про те, що свій 91 театральний сезон після чотирирічної перерви вони відкрили «Украденим щастям».

«Думав, що ми постаріли, і тому хотів робити нову редакцію, але почали грати – і все, як кажуть, нормально. Багато хто дивується, кажуть, що це нова річ у нас. Одним словом, підтверджується приказка, що нове, то добре забуте старе, – усміхаючись, зауважив Богдан Сильвестрович і ще трохи розповів про найближчі плани франківців. – Зараз ми готуємо прем'єру, це п'єса Ігоря Афанасьєва «Урус-шайтан» (Байка про Сірка – кошового отамана, шевальє д'Артаньяна і турецького султана). Потім буде п'єса французького драматурга Шміда – про актора Фредеріка Леметра, а далі у нас підуть українські забуті романи – спектакль, у якому поєднується любов, декаданс, вокзал і 25 українських романсів. Це моя давнішня мрія – зробити постановку на основі українських забутих романсів.

Вони дуже мелодійні й красиві. Їх варто згадати і показати людям!»

А от намагання «де-юре» українських театрів нібито догодити глядачеві і по можливості заробити якусь копійчину, показуючи спектаклі російською мовою, Богдан Ступка вважає не дуже доцільним. «Російські театри є у багатьох містах країни. В них і мають йти спектаклі російською мовою. А українські театри мають бути українськими, – зауважив Богдан Сильвестрович. – Не там шукать причину, чому глядач не ходить до театральної зали. Переконали, якщо на сцені буде високохудожній твір, то на нього підуть всі – і російськомовні, і україномовні. Я би цього не робив... У нашому театрі і українську, і європейську класику ми ставимо українською. Люди із задоволенням ходять до нас, і не тільки українці, а й росіяни, поляки. Ми й на гастролі їздимо. Наприклад, цього року в Петербург привезли 5 назв – «Легенду про Фауста», «Одруження» Гоголя, «Кайдашеву сім'ю», «Тев'є» і «Наталку Полтавку». Зали були битком набиті, і коли вже давали останній спектакль, «Наталку Полтавку», то підійшов глядач і сказав, що їм не треба перекладу, вони й так все розуміють. Мистецтво не має кордонів, не має якогось мовного бар'єру. Воно належить людям».

На запитання, чи легко керувати зірками, Богдан Сильвестрович, й на мить не задумавшись, відповів: «Я вважаю, що у нашому театрі нема зірок. У нас є просто дуже хороші артисти. А зірка – це щось таке з примхами, цяцянками, забаганками, постійними скандалами. Колектив же театру ім. І. Франка – це дуже хороші актори, яких рідко де знайдеш».

Завершуючи нашу спонтанну, але від того не менш цікаву і плідну бесіду, Богдан Ступка побажав усім кримчанам: «Ходіть у театр, а особливо в український. А ще приходьте в філармонію і на виставки»...

ЗАМІСТЬ ПІСЛЯМОВИ

Священнодійство франківців на сцені добігло кінець... Залу підхопила спільна хвиля овацій... Відпустати Богдана Ступку і Поліну Лазову з їхніми спільниками по «Левові і Левиці» сімферопольський глядач не хотів... Квіти... Бурхливі оплески... Вдячність і шана в очах... Справжнє мистецтво і талант не мають мовних чи будь-яких інших перешкод – їм підвладні людське серце і розум...

Катерина
КРИВОРУЧЕНКО.

Фото О. НОСАНЕНКА.

МУЗА З ОБЛИЧЧЯМ СЕЛЯНКИ

...Ще за радянських часів мені часто доводилося виступати з Дмитром Івановим перед колгоспниками Чернігівщини і бачити, як вони витирають сльози, слухаючи його поезію. І з кожним таким виступом я дедалі більше переконувався у тому, що в особі Д. Іванова маємо найорганічнішого селянського поета. Такого не було ні в 60-х роках, ні пізніше. І справа не в тому, що Д. Іванов побачив у житті селян щось таке, чого не бачили і про що не написали інші поети, не в тому, що він порушив таку тему, на яку інші не звертали уваги, і навіть не в тому, що трагедію повсякденного села виписано в його баладах як ні в кого... А вже були прекрасні твори, в яких розроблялася селянська тематика, у Б. Олійника, В. Симоненка, І. Драча і в багатьох інших. Але уважати будь-кого з них поетом села немає підстав. Д. Іванов вирізняється з-поміж названих і

неназваних тим, що вони, на відміну від нього, писали про село, вже оглядаючись з міста, збагачені досвідом іншого, ніж у селі, життя і сприймали сільську дійсність крізь призму набутої світової культури. Скажімо, голова колгоспу у відомій поемі Драча «Ніж у сонці» висловлює не стільки гірку правду про село, скільки правду, яку знає і вже її осмислив поет, тоді як у баладах Д. Іванова ця правда ще перебуває в стані живої, проточної і мінливої реальності. Ліричний герой І. Драча дивиться на село, на хату, яку розмалювали «Сар'яни в спідницях», з рівня «вищих партитур», з коня, що пролітає над Парижем. А ліричні герої Д. Іванова стоять у глекому чорноземі, дивляться на світ із вікна хати, яку самі ж розмалювали, навіть не підозрюючи, що «наслідують» якогось невідомого їм Сар'яна...

...Можливо, що Д. Іванов

залишиться в нашій поезії першим і останнім поетом села. Йдеться не про традиційні сільські пейзажі в поетичних творах з калиною та солов'ями, — цього ніколи не бракуватиме, — а про відтворення трагедії українського селянства. Ця трагедія більш-менш висвітлена в нашій прозі. Поети ж, як правило, боязко її обходили, а якщо й писали про неї, то поверхово, між іншим, з оглядкою. Нікому бути «сільським поетом» не хотілось, адже ще й зараз епітет «сільський» для багатьох звучить, у крашому разі, як «провінційний». Пригадаймо, як за часів радянської влади поетів і прозаїків, які багато уваги приділяли сільській тематиці, принижували і таврували як апологетів хуторянства і куркульства. І робили це не лише партійні ідеологи. Зневажливе ставлення до селянства, а відповідно і до тих, хто його оспівує,

висловлювали навіть широкій і впливовій письменниці. Лише такі одинаки, як Андрій Платонов, дозволяли собі думати і констатувати, що метою створеної більшовиками системи є «...выкосить, ликвидировать, уменьшить человеческий дух, сделать человечество покорным, податливым на рабство». Ось як на цю ж систему і на селянство дивився пролетарський письменник Максим Горький: «Я считаю рабочий класс мощной культурной силой в нашей темной мужицкой стране... Я неоднократно говорил, что фабрично-заводской рабочий — не только физическая, но и духовная сила, не только исполнитель чужой воли, но и человек, воплощающий в жизнь свою волю, свой разум. Он не так зависит от стихийных сил природы, как зависит от них крестьянин, тяжкий труд которого невидим, не остается в веках. Все, что крестьянин вырабатывает, он продает и съедает, его

энергия целиком поглощается землей, тогда как труд рабочего остается на земле, укрывая ее и способствуя дальнейшему подчинению сил природы интересам человека». Отже, за словами Максима Горького, селянство — на відміну від робітничого класу — позбавлене енергії творення, не здатне на самостійну і творчу працю і є символом «відсталості», «темноти» та «бездуховності». Такий погляд на селянство вельми трагічно позначився на творчості українських поетів, здебільшого вихідців із села, бо для них саме сільська незрусифікована частина населення з її культурою, історією, побутом і буттям була єдиним джерелом мови, ідей, образів. Тож не дивно, що справжнього поета, для якого тема села була б домінуючою в його творчості, крім Д. Іванова, не було і немає. І, можливо, не буде, адже ті процеси, що відбуваються сьогодні на селі, можуть знищити до кореня, асимілювати містом тра-

диційну сільську культуру, підживляючи заодно споконвічний і життєдайний зв'язок між людиною і землею, між людиною і природою. Д. Іванову випало побачити село вже спустошеним, обкраденим, знесиленим. Це на початку ХХ ст. Сергій Єсенін бачив у селі:

Народ невинный, добродушный, Он всякой власти непослушен.

Тоді це ще було можливим, як і відвертий опір селянства владі, бездушному місту:

Куда весь хлеб его везут, Распробав всякою грозой, Ему не давши ни гвоздя.

Після колективізації, розкуркулення, голодомору та масової міграції до міста найактивнішої частини сільського населення доля села була вирішена остаточно. Сьогодні воно переживає один із найдраматичніших періодів своєї історії, літописцем якої можна впевнено назвати Дмитра Іванова...

Леонід ТАЛАЛАЙ.

(З передмови до книги Дмитра Іванова «Село в терновому вінку»).

Дмитро ІВАНОВ

БАЛАДА ПОВЕРНЕННЯ

В село, додому, йду полями.
І що ж тепер туди несучу,
Де нікому сказати «Мамо!»,
Де ні з ким розділити сльозу?
Де чулася мова колоскова —
Там мертва зона залягла,
І навіть пісня коліскова
Бомжує, вигнана з села.
Тут люди — наче поторочі,
І сум такий (хоч вий!) блука,
Й, хатам повибивавши очі,
Ганьбища нашого рука
Уже святі дерева нищать
Могильні.
Господи! Прости!
І в небесах над кладовищем
Летять не гуси,
А хрести.
Хрести з мого села тікають!
Хрести новітні і старі...
Тут матерів сини вбивають,
Синів вбивають матері...
...Іду.
Від кроків берег рижий
Потоком пісковим стіка
В ставок — і жовно хвилі брижить
Шоку неголену ставка...
Як швидко роки пролетіли!
Лягли за вічності гряди.
Чому ж тепер, свинцевотілий,
Так довго я додому йду?!
Уже й пора завечоріла,
Довкіл бентежливо снує.
Ось наша хата.
Постаріла...
Мене ж відразу впізнає.
Зайду...
Постою мовчки... Сяду
Перед божницею за стіл...
Дивлюсь, як тіні ходять садом,
Узятим в чорний частокіл
Самотини.
Понад обійстям
Вже місяць крадеться, мов тать.
А зорі на гіллі безлистім —
Неначе яблука висять...
...Та хай нещастя
вдарить тряся,
Щоб з ляку сум зажеліпав —
Це пам'ять пригорщами щастя
Мене до ранку обсипа.
Хоч нікому сказати «Мамо!»,
Нема з ким розділити сльозу,
А темні зблискують словами,
А вії струшують росу.
І Мати Божа з мли тієї
Скорботно з покуття зорить...
Горить свіча душі моєї.
І день і ніч горить...
Горить...

БАЛАДА ПРО ОСІНЬ ТА ДІДА

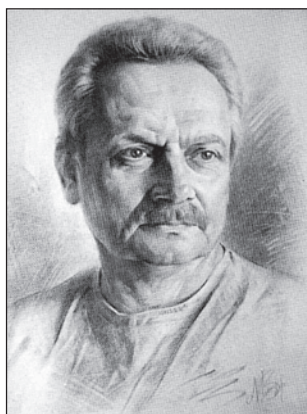
Скоро осінь. А скоро ж і осінь...
Гіркота виростає в люті:
В діда

СЕЛО В ТЕРНОВОМУ ВІНКУ

Дмитро Йосипович Іванов народився 22 жовтня 1946 року в селі Тарасівка Новгородківського району Кіровоградської області. Закінчив філологічний факультет Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка. Працював кореспондентом Кіровоградської районної газети «Зоря комунізму», слюсарем у радгоспі, старшим редактором Чернігівського науково-методичного центру народної творчості, головою Чернігівського обласного літературного об'єднання. З 1991 року — головний редактор Чернігівської обласної молодіжної газети «Гарт», член Національної спілки журналістів України, заслужений журналіст України.

Член Національної спілки письменників України, автор поетичних книг «Зерно і любов» (1977), «Грай, соплонько моя» (1979), «Там, де народжуються райдуги» (1981), «Заповіти мого роду» (1983), «Стремено» (1986), «Червоний корінь» (1987), «Маминих слів чорнобривці» (1991), «Зорі над Україною» (2005), «Здрастуйте! Я повернувся!» (2007), «Монолог з тридцять третього» (2008), перекладів з російської, білоруської та інших мов.

Лауреат Республіканської премії імені Миколи Островського, Всеукраїнської премії імені Нечуя-Левицького, Міжнародної української премії імені Григорія Сковороди, літературної премії імені Михайла Коцюбинського, обласної літературної премії імені Олекси Десняка.

хата розкрита зовсім,
Ще й дощі, мов скажені, ллють.
А його
голова й не дослухав:
— Знов за хату прийшли,
мабуть? —
Й лису голову він почухав
Там, де совість повинна бути.
— Скільки вам говорять?
От людина!
Ну невже воно так пече?
Зрозумійте мене:
там скотина!
Дощ іде — а корівник тече.
Та й не можна ж щодня
набридати.
Я ж, здається, сказав давно:
Ось закінчим корівник латати,
А тоді вже
і вам... щось дамо.
Зупинився дід біля порога
Й повернувшись
під виск піддошов,
Раз згадав
нецензурно Бога
Та й, згорбатившись, геть пішов.
Цілий день
дід ні з ким не балакав.
Дід троячку в той день пропив.
Дід на призбї сидів і плакав.
Дід
в той вечір
Горпину побив...

БАЛАДА ПРО СОЛДАТСЬКУ ВДОВУ

Як покликали — заспішила
(Мертвих мийють лише чужі).
Зовсім близько, напнувши жили,

ще три дні
Треба
діткам її
пережить.
...Перестрів у ярку.
Заглипав:
— Знав, що йтимеш в село
повз гай.
Я мовчати наче риба,
Тільки ти мене...
покохай.
— Май же совість!
Ти з дітьми —
ситий.
І гніздечко, дай Боже, звив.
Мій же десь в чужозем'ї вбитий,
Ви ж із малку дружили з ним.
Шепотів перегарно, в'язко
Волахатий, мов звір, мужик:
— Мертвим — царство небесне,
ласко,
А живим
треба славно жити.
— Ну яка тобі вітха з мене?
Я ж худюща, слабка, мов тень!
— То нічого. Стебло зелене
Хто б поніжити не схотів?
Годі, годі, красуне, скніти.
Сплачеш очі свої голубі.
Заберу бурячок —
і діти
Ще до світу
помруть...
при тобі...
Перехнявши, ніч зірката
їй під ноги жбурляла грудки.
Ледве-ледве дійшла до хати
І зварила буряк бридкий.
Оживали в дитяї зинці
І рум'янець несміло ріс...
А на ранок
аж пуд пшениці
їм старий бригадир привіз.
...Мов з роси, позростали діти.
І нещастя — як не було.
З буряками її
півсвіту
Подолати нужду змогло.
Слава й шана услід ходили.
Та, не струхлюючись ніяк,
Бив у серце її
щоднини
Той зів'ялий
страшний буряк.
Так для чого ж прийшла?
Ще пити
Промайнуло, що сум несе?
«Не хотіла із мертвого кптити.
Та й гадала, минулось все».
Жінко рідна!
Над світом гордо
Хай усмішки твої цвітуть.
Біль і сором,
вдовине горе
Вже навки
в могилу йдуть!
Сонце сіє проміння дзвінко,
Аж танцює небесна куца.

Чом же плачеш,
химерна жінко?
А вона —
ще дужче...

ПРОВЕСНЯНА БАЛАДА

Михайлові Слабошпицькому

Бути зими охоронцем
Холод вже більше не міг —
І, опромінений сонцем,
Плавиться сірий сніг.
Стала рілля у полі
Схожа на крила бусла.
Мліють дерева голі
Од лоскотунків тепла.
Птаства весільні перезви
Поміж верхів'ями чуть,
А біловиді берези
Кров свою людям здають...
Скоро під небом високим
Маревом степ задимить
І ластівки чорним шовком
Мережити будуть блакить.
Будуть квіток метелики
Пурхати в літа ногах,
І табунами веселки
Попаски йтимуть в лугах...
Тягнеться зелен-руками
Юнь з-під старої трави...
Мамо, тут все
дише Вами,
А тільки, мамо,
де ж Ви?
Сонце весні знов привітно
Свят-рушнички вистеля,
І так знайома, так рідно
Мамою
пахне рілля...

БАЛАДА ПРО ВОСКРЕСЛУ ВІРУ

Збирає день у жмені
цинькіт
Пташок,
мов перла дорогі,
Де не вода,
а неба синька
Тече між зелен-берегів.
Садів квітучі вітрила
Напнула над селом весна
І свій могутній шлюз
відкрила
Коханню,
про яке
все зна.
І вже воно буя-веснує
Повз той притишений причал,
Звідкіль
слідом за ним веслує
Моя овеснена печаль...
Хоч, весно, вмій ти творити
Дива
із душами людей,
Тобі ніколи не відкрити
У молодість мою
дверей...

Та все ж — спасибі!
За розвої
Бузків,
всього, що розцвіло,
За те, що в нас
весни
такої
іще
справіку
не було,
За те, що, подолавши сквиру
Одвічну,
правда ожива!
Спасибі за воскресну віру,
За те, що луг мені співа:
— Колись одужає Дніпро,
На прах розвіється руїна,
Колись повернеться
ДОБРО
І скаже:
«Здрастуй, Україно!»

Ніч втекла
від пахущої зваби.
Йдуть лугами
тумани з Десни,
На очах посивіли кульбаби,
Б'ють зозулі
у дзвони весни.
Грають шука з лящем
в киці-баби —
Ляскотить
міжбережжям луна.
Мерехтять лугоквіття едвоби...
Чом же ти, моя душе, сумна?
Чи тому,
що тепер в цьому лузі
Диха стронцієм вічна краса?
Чи тому,
що вже всіх моїх друзів
Постинала нещадна коса?..
...Аби міг,
я б тебе,
душе,
згоїв.
Тільки чим?!
Он, з очима як ртуть,
З'яничарені внуки героїв
У ясир
Україну
ведуть...
Мерехтять лугоквіття едвоби,
Йдуть на місто
тумани
з води...
На очах посивіли кульбаби.
Б'ють зозулі
у дзвони
біди...

Літо за літом минає...
Мамо, невже Вас немає?!
Мамо, присніться мені
Та поговорим хоч в сні.
Скажете, де Ви спинились,
Як Ваша хата нова.
Ви вже там з батьком
зустрілись?
Ви вже тепер не вдова?

***
**Валерію
Ясиновському**

Яблуна над шляхом нахилилась,
Ліктями зіпершись на паркан.
Яблуками в далеч задивилась
Вслід
у вирій линучим шпакам.
Мальви присмутнілі
й мальвенята
Шепотять із двору їм:
«Ща-а-а-сти!»
І зітхає тихо сива хата
У лице пожовкле самоти.
День біля колодязя спинився
І, відвівши сплутане гілля,
Тиші вересневої напився
Із відра
у дзьобі журавля...

Сніг лежить, а яблука висять,
Із останніх сил вчепившись
в гілку,
Снігурами угорі горять,
А зима
на них
вже гострить
пилку.
Холоди обсіли затяжні,
Снігу наямлившись по коліна.
Яблуні завії не страшні.
Чи перезимує
Україна?

***
Не хоче з нами щастя
зустрічатись.
І навіть усміхнутись не бажа!
До нього ні дійти, ні докритачись
Не може наша зболена душа.
Й не чує, як з далекості
без впину
Те щастя нам зигзицею кує:
«Щоб я змогло вернутись
в Україну,
В собі
корчуйте
вбожество своє.
І доти буде лихо вас тіпати,
Єхидячи лице своє тупе,
Аж поки перестанете брехати,
Що любите Вкраїну
як себе!»

***

Василію Стусу

З нас насміхалися:
«Чорні воли».
Нами орали,
З нас
Жили тягли.
Нам посилалося:
«Темна юрба».
Брала на палі нас
Чорна злоба.
Гноїли нас в тюрмах,
Палили в печях,
Шилом нам світ
Випікали в очах...
Важко і страшно
Йдучи із імлі,
Кров'ю
І потом гірким
Довели,
Що ми — не худоба,
Не темний народ,
А переможники
Чорних заброд!
Із первовічного
Зла чорноти
Сонячні
Вперто
Куємо
мости!
З чорного хліба
І досі ростем,
Сильні
й терплячі,
Як наш
чорнозем.

**БАЛАДА
ПРО БІЛОГО ПТАХА
З ЧОРНОЮ ОЗНАКОЮ**

**Іванові
Миколайчуку**

Так терпко
рвуться
грому
брили —
І розсипаються на прах.
Як тяжко, все по колу,
крилить
У небі чорнім
білий птах.
Під ним ночіє Україна
З правічним проділом Дніпра,
Колисана, мов кураїна,
На проуранених вітрах.
Січе птах крильми
темну брезклість.
Й кружляє, вирвавшись з оков,
Над тінями забутих предків
Його зажурена любов.
То замовка, то журавлино
Із недосяжності ячить:
«Ти
мене бачиш,
Україно?!»
Не баче Україна. Спить.
І, негідь ночі розірвавши,
Кричу у височінь грімку:
— Візьми мене
до себе,
пташе,
Спаси мою любов
гірку!
Вслухаюсь в далеч непрозору.
Та звідти — шерех крил...
і все.
То білий птах
ознаку чорну
Над Україною несе.

ЗОРИ НАД УКРАЇНОЮ

Котиться кураїною
В теплі краї «Кур-р-р-ли-и!»
Зорі над Україною,
Ми
ще
не вимерли.
Нас вже не б'ють батожиною.

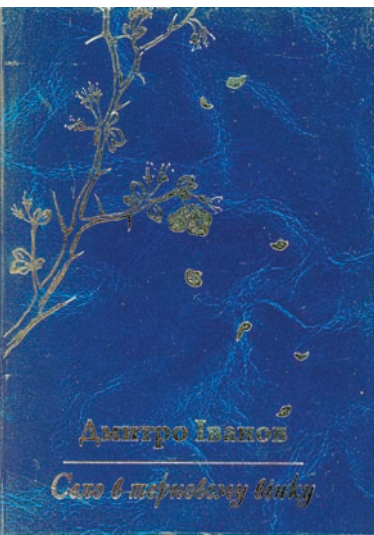
Ми вже — не чорні воли!
Зорі над Україною,
Ще вас
не продали?
Нас
із лихою годиною
Ще Веліар* не вловив.
Зорі над Україною,
Чом же заплакані ви?
Важко йдемо тернинною
Стежкою
в зоряний час.
Зорі над Україною,
Не покидайте нас!
...Буде давитись піною
Власною
вражий страх,
Доки над Україною
Сяє Чумацький Шлях.
Доки іде руїною
Слово рідне
в синцях...
Зорі над Україною —
Наших батьків
серця.
*Веліар — те саме, що сатана,
нечиста сила.

**БАЛАДА
ПРО ЛІТАК,
ЯКИЙ НЕ МОЖЕ СІСТИ**

Шасі заклонило.
Літак
Як слід не посадити.
За колом
коло
він літа,
Аби пальне спалити.
В салоні спокій ще
і мир —
Стомившись, люд куняє.
«Як бути?!» — хрипко командир
В диспетчера питає.
А той нараює летіть
Так само, як летіли:
«Авіалайнер посадить —
Для тебе звичне діло.
Хай — на живіт.
Уже ж не раз
Його так приземляли.
І ти покажеш вищий клас
На заздрість всім землянам!»
Заливши небо з краю в край,
Де ніч віднерестилась,
Мигтлива зоряна ікра
Тривожно заяскрилась.
Вже сіть фатальну допліта
Густу
лиха година.
Летить приречено літак
На ймення Україна.
Уже пального у баку
Лишилась крапельця...
І я у тому літаку...
І це мені
не сниться...

***

Мені сказали друзі вірні,
Ті, без яких не проживеш:
Ти пишеш начебто й на рівні,
Та все ж позиції здаєш.
Трагічних тем твоїх упертість
Нагадує старий терпуг.
Спасибі, друзі, за відвертість,
За правду вчасну... і терпку.
Від неї нікуди податись.
Давно я перейшов біду,
Сирітство,
злидні,
підлість,
щастя,
А пам'яті —
не перейду.

**ТВОРЧИСТЬ
НАШИХ ЧИТАЧІВ**

Славної пам'яті першого Гетьмана Міжнародного громадського об'єднання Українське козацтво В'ячеслава Чорновола та журналіста Георгія Гонгадзе, які трагічно загинули за досі не з'ясованих обставин, поклавши свої життя на Вістар Свободи України, присвячую...

ГОЛА ПРАВДА

Боятися Правди
словоблуди—“демократи”
Й тихцем вдягають
Голу Правду
в пишні шати.
Бо Гола Правда враз
розвінчує обман
І в головах людей
розсіює туман.
Одна лиш думка,
що розвіється облуда
Й Народ прозріє,
бо спаде з очей полуда,
Жахає їх,
немов нечисту силу ладан!
За це з них кожен
Голу Правду
вбити ладен.

Тож брешуть як!
Натхненно! Широ! Гарно!
Народ все жде, надіється та...
марно!
В міцний кулак стискаються
долоні,
І кров нуртує й гупає у скроні!
Та пильно наглядає
з-за “корита”
“Палких народоловів”
рать несити.
Гострого Слова
та Правдивого Пера
Боятися, бо прийде
й на них пора!

АРХАНГЕЛ ЗЛА

— Чи ж, дійсно, є такі
Архангел Зла? —
Міркуємо собі, йдучи у Храм
побожно.
Все навкруги в вогнях:
вітрини, дзеркала...
— Де ж він?! Ні, ні!
В це вірити не можна!
Й байдуже далі, мов сліпі,
йдемо,
Минаючи вогні реклам,
пивбарів, казино.
Із Церкви біжимо туди,
куди й юрба,
Не розбираючи, куди всі йдуть,
до ладу,
Йдемо й собі —
кричати “Слава!”
чи “Ганьба!”,
Збирати підписи “месії”
на посаду,
Здіймати галас на майданах
без спочину,
Нам все одно. Лишень дали би
копійчину.
Коли ж вертаємося з мітингів
назад,
Нас бідність й злигодні страшні
дивують!
Бездомні діти у містах,
старці стоять у ряд,
В руїнах села та поля,
що в бур'янах пустують!
Людей немовби вимела
біди мітла!
Це — неспроста! Таки він є —
Архангел Зла!
Що ж, слава Богові, НЕ Я —
отому Злу причина.
Ходжу до Церкви, не хуюю,
горілки не вживаю,
Чемно вітаюся з всіма,
живу так добродійно!
Тож звідки йде Архангел Зла?
Повірите — не знаю...

П'ЯВКИ ТА ТІЛО

Довірливе, слабке, нещасне Тіло
Кодло П'явок в болото
заманило.
А там — різних мастей
зажерливі П'явки
Прилипли враз! Хто — до ноги,
хто — до руки!
І в гвалт: В нас демократія!
Нам любо-мило!
Це ми — ситі П'явки,
тепер вже — Тіло!
Нас з рідним Тілом
кров його зріднила,
Що в наших животах
забулькотіла!

Ми порятунок й істинну свободу
Приносимо державі!
А з Народу
Ми кров п'ємо й знімаємо
страждання!
Тож закликаємо П'явок всіх
до братання!
Та, врешті-решт,
прийшло до тьми Тіло,
Й на ноги встало.
Бо не захотіло
Поживою П'явкам
тим хижим стати.
Струсило, розтоптало їх
й пішло до хати.

Отак, і Україну-Неньку
Невинну, зраджено, рідненьку
З солодкими речами привели
На край провалля. Й почали
її, притьмом, на шмаття рвати:
«Мужі державні»,
горе-депутати
Та горе-патріоти всіх мастей!
Без жалю до старих і до дітей.
Все розікрали,
розтягли до гайки,
Розшматували між собою
все на пайки,
Взялися вже й до Матінки-Землі,
Будують вілли-замки чималі
На вкрадені тихцем
в Народу гроші.
(А всі ж такі вони у нас хороші).
Не треба Неньці-Україні
й ворогів,
Коли п'є кров її орда
таких “синів”.
Ти вправі, Друже-Брате,
запитати:
— Як нам Господарем
у Власній Хаті стати?
Щоб ожила
наша Вкраїна-Ненька?
Візьми Кобзар і —
знайдеш все в Шевченка!
Від “свого” Злодія
не слід добра чекати,
Що вкрав — забрати слід
й нагнати з хати!
Щоби струсити й почавити
тих П'явок,
Потрібні — Слово
й Праве Діло,
крім думок!

ЩАСТЯ І ДОЛЯ

**(З власними Щастям
та Долею потрібно жити
в злагоді. Не провокувати,
не гнівити, не нарікати...)**

Спитав я в свого Щастя:
— Де ж ти, сердего, ходиш?
Чи тодесь я блукаю,
чи мимо ти проходиш?
І відповіло Щастя:
— Даремно ти блукаєш,
Я — за тобою тінню,
а ти — чимдуж втікаєш.
Спитав я свою Долю:
— Чому тебе не знаю?
І по життю, мов неук,
навпотемки блукаю.
І відповіла Доля:
— Даремно нарікаєш,
Бо я — завжди з тобою,
а ти — мене шукаєш.
Так в чому ж моє Щастя?
І що готуєш, Доле?
Бо морять душу думи,
мов спека — чисте поле!
У Дітях — твоє Щастя!
Лиш будь їм — Батьком рідним!
Вітчизна ж — твоя Доля!
Тож будь їй — Сином вірним!
**Тимофій ХАЩІВСЬКИЙ,
отаман Дрогобицького козацького куреня ім. Івана Богуна
Українського козацтва.**
м. Дрогобич.

УКРАЇНСЬКА КНИГА ПІДКОРЮЄ КРИМСЬКІ ВЕРШИНИ

Відкриття XI Всеукраїнського фестивалю української книги «Феодосія-2011» у центральній міській бібліотеці ім. О. Гріна для незмінного голови його оргкомітету – відомого дитячого українського письменника Євгена Білоусова, автора 45 книг, лауреата 25 міжнародних і всеукраїнських конкурсів, володаря кількох літературних премій, збіглося ще з однією приємною подією. З Києва повідомили, що в цьогорічному конкурсі на кращу українську книгу, проведеному Державним комітетом телебачення і радіомовлення України, його роман «Вожаті» удостоєний диплома II ступеня в номінації «Проза». У ньому на прикладі групи вожатих з Міжнародного дитячого центру «Артек», їхніх дій у різних, у тому числі й конфліктних ситуаціях, автор розмірковує про роль і місце молодих людей у сучасному суспільстві, їхнє становлення як фахівців і творчих особистостей.

А які книги будуть визнані кращими в Феодосії, стане відомо в кінці книжкового марафону, – сказав Є. Білоусов і запросив учасників – письменників, видавців, працівників бібліотек і літературних музеїв з 33-х міст України до читального залу бібліотеки, де були розгорнуті виставки видавцької Всеукраїнської товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка, соціально значущої літератури, випущеної за замовлення Республіканського комітету Автономної Республіки Крим з інформації, видавництва «Шкільний світ» (Київ), «Лілея-НВ» (Івано-Франківськ), кращих дитячих книжок. Великі за форматом, кількістю сторінок і менші, в яскравих, живописно оформлених обкладинках з фотоілюстраціями і малюнками художників, вони відкривали перед читачем цільний світ нових документальних фактів, подій, історій, художніх образів, візуально і словесно сконцентрованих на паперовому чи електронному носії інформації.

За результатами попереднього розгляду, журі відзначило філософсько-художнє осмислення дійсності, оригінальність і новизну сюжетів, мовно-стилістичного складу збірників Тараса Прохаська з Івано-Франківська «Ботак» і Людмили Пуляєвої зі Львова «Тест на вірність» у номінації «Художня література», книгу киянки Наталії Веселицької «Пригоди малюка Ластика та його друзів з країни Небувалих Звірів» у номінації «Дитяча література». Два видання – «З трудів і днів Максима Рильського» і переклад з вірменської мови Ервана Бараш'яна книги Мінаса Са-

ргсяна «Іван Костянтинович Айвазовський» посіли лідируючі позиції в номінації «Видатні по-статі», а список кращих авторів у номінації «Пригоди і фантастика» очолив київський письменник Микола Павленко з книжкою «Біблія розуму або як стати щасливим...». З презентації цих книг, кожна з яких, наче листок у флористиці, вплітала нові гілки в лавровий вінок мистецтва художнього слова, і розпочався перший день фестивалю.

Феодосія – це місто І. Айвазовського, геніального художника, з ім'ям якого в ньому пов'язані будинки, музеї, вулиця, гімназія, пам'ятник, корабель, залізниця... Навіть день міста відзначається в день його народження. Про нього написано багато книг, однак найповніший виклад його біографії, на думку феодосійця Е. Бараш'яна, зробив вірменський письменник М. Саргсян, який сорок років займався дослідженням його життя, творчості, виставкової діяльності і вперше опублікував відомості про старшого брата художника – священика Габрієла Айвазовського. Ця книга вийшла друком вірменською мовою. Віднині ж після перекладу, здійсненого Е. Бараш'яном, вона стане доступною і російськомовним читачам.

Нові факти з біографії, творчої і громадської діяльності Максима Рильського, відомі раніше лише вузькому колу літературознавців, вперше відкриває широкій читацькій аудиторії Київський літературно-меморіальний музей поета, зокрема, його переклади українською мовою зарубіжної поезії, критичні статті, документи про арешт і кримінальну справу. Директор музею Вікторія Колесник передала цю книгу та «Сонети» М. Рильського, видані до 45-річного ювілею закладу, що відзначається цьогоріч, в дарунок Феодосійській центральній міській бібліотеці ім. О. Гріна.

Читачі знайдуть у цих та інших книгах видатних майстрів слова

минулого, представлених на виставці фестивалю, відповіді на вічні питання змісту життя, загадок людських почуттів, всесвіту, смерті і духовності, які актуально звучать і сьогодні. Їх доповнює сучасними ознаками суспільного співіснування і побуту на зразок: «Я завітаю на твій сайт», «танцювати вальс чи румбу» своїм художнім тестуванням молода літераторка зі Львова Людмила Пуляєва, нові рецепти щастя пропонує з власної творчої лабораторії Микола Павленко, а Олеся Сінчук з Києва, яка багатогранність свого таланту реалізує в музиці (за фахом вона – піаніст) і поезії, видавши збірку «Зоряний вітер», виконала під гітару разом з донечкою Зореславою пісенні загадки, написані її чоловіком Володимиром Сінчуком. Присутні легко розгадували їх за римою віршованих рядків.

Кожен з наступних шести днів фестивалю можна порівняти з абонементом бібліотеки, на стелах якої книги згруповані за галузями і тематичними розділами. Наприклад, день поезії і краєзнавчої книги розпочався з екскурсії в музей сестер Цветаєвих. У Старому Криму учасники фестивалю зустрілися з читачами і працівниками музеїв у музеях К. Паустовського та О. Гріна і у чоловічому монастирі Сурб-Хач, а піднявшись на гору Узун-Сирт, що в перекладі з кримсько-татарської мови означає «висока

спина, оборона, захист», здійснили польоти на парашланах, щоб і таким екстремальним для письменників способом продемонструвати, що українська книга завжди перебуває на висоті.

У день українознавства і фахового спілкування в центральній міській бібліотеці ім. О. Гріна літератори і книголюби ознайомилися з діяльністю наукової бібліотеки Вінницького національного медичного університету ім. М. Пирогова у відтворенні історії медицини краю. Про маловідомі сторінки біографії поета і громадського діяча, першого міського лікаря Ялти Степана Руданського розповів правнучатий племінник поета, лікар Олексій Боржковський з Житомира, а кінодраматург Альбіна Афоніна з Києва зробила презентацію свого документального фільму «Три осколки дзеркала» про зв'язок Арсенія та Андрія Тарновських з Україною.

Особливо цікаво за участі юних читачів Феодосії пройшов на фестивалі день дитячої книги, бібліотек і бібліотекарів. Про книгу для наймолодших громадян країни як основу їхнього духовного розвитку і творчої ініціативи говорили у своїх виступах, презентуючи нові друковані та мультимедійні твори, підручники і методичні посібники видавництва «Шкільний світ», письменники Євген Білоусов, Наталія Веселицька і Тетяна Вороніна з Києва, Людмила Бражнікова з Донецька, Тетяна Корнієнко з Севастополя. А нові проекти Феодосійської центральної міської бібліотеки ім. О. Гріна та Львівської обласної бібліотеки для дітей, зокрема, авторської майстерні дитячої ілюстрації «Мальована книга» та студії «Папєрові дива», яскраво продемонстрували не тільки освітню та виховну функції бібліотечних закладів, а й їхні можливості як території творчості.

Читання як пізнавальний процес чи видавнича справа неодмінно поєднується з поліграфічним оформленням книг і живописом. Розмова про це, розпочата на виставці однієї картини Михайла Кокіна «Початок навігації» і продовжена в Національній картинній галереї ім. І. Айвазовського, завершилася книжковою виставкою учасників фестивалю в міському будинку культури. Книжкова хвиля з вітрилами письменника-романтика Олександра Гріна приваблювала до себе усіх – від юного до старшого покоління інтригуючими заголовками, барвистими палітурками, новими і вже відомими іменами авторів не менше, ніж морські хвилі, що в цей період, у кінці літа, під лагідним південним сонцем плавало накочувалися одна за одною неподалік на піщаний берег набережної. У таку мить хотілося взяти в руки книгу, а як пощастить – і з автографом письменників та поетів, прочитати їхню прозу чи ліричні поезії і, можливо, написати свої.

Валентина НАСТІНА.
Фото О. НОСАНЕНКА.

ОКРИЛЕНЕ СЛОВО ТВОРИЛО ДЕРЖАВУ

24 серпня виповнилося 20 років молодій Українській державі. Цій знаменній даті присвячена ювілейна художньо-літературна виставка «Окрилене слово». Вона відображає внесок українського письменства у творення суверенної держави. На виставці представлені вершинні здобутки вітчизняної літератури за два останні десятиліття.

Так історично склалося, що на всіх етапах боротьби за незалежність України в перших лавах борців були письменники. Неоціненну роль у боротьбі за незалежність відіграло українське шістдесятництво.

Письменники, художники, науковці виробили своє творчестетичне кредо і послідовно його реалізували в умовах тоталітаризму. Своєю життєвою і творчою вони формували національну свідомість українців.

Малярський доробок провідних художників-шістдесятників Алли Горської та Віктора Зарецького представлено на виставці портретами В. Стуса, В. Симоненка, І. Світличного, Б. Антоненка-Давидовича, О. Гончара. Славнозвісна робота В. Зарецького «А ми тую червону калину та й підніmemo. Пам'яті А. Горської», що в центрі виставки, увиразнює головну ідею – безсмертя України. Значне ідейне навантаження несе також відома модерна картина В. Зарецького «Орач. Пам'яті Василя Стуса».

Рядки з кращих творів українських поетів-шістдесятників – В. Стуса, В. Симоненка, Л. Костенко, І. Драча, Д. Павличка, Б. Олійника – емоційно наснажують виставку.

Документи, фотографії, різноманітні видання, репрезентовані на виставці, свідчать про активну участь та ініціативу українських письменників у боротьбі за суверенну Українську державу у 80-90-х роках ХХ ст. (створення Народного Руху України, Перший (незалежний) з'їзд СПУ, вибори письменників до Верховної Ради України, їхня діяльність на ниві державотворення).

За два останні десятиліття в Україні побачили світ нові високохудожні твори, глибокі літературознавчі та культурологічні дослідження. Найкращі з них були удостоєні найвищої державної нагороди – Національної премії України імені Тараса Шевченка. Це десятки імен, від знаних майстрів слова, котрим премія була присуджена посмертно, – таких, як Гр. Тютюнник, В. Стус, В. Симоненко, Б. Антоненко-Давидович, І. Світличний, Г. Кочур – до письменників молодшої генерації: О. Ульяненко, М. Матіос, Г. Пагутяк, В. Слалчука, В. Герасим'юка та ін. Виокремлено творчість літераторів українського зарубіжжя: Юрія Шереха, Віри Вовк, І. Качуровського, Ю. Рахманного-Олійника.

На виставці знайшли місце твори всіх лауреатів Шевченківської премії періоду незалежності України.

Окремі вагомні розділи присвячено класичній спадщині, мало відомій до незалежності України літературі 1920-1930-х років, а також літературі еміграції та діаспори. Представлені також антології, збірники, періодика останніх років.

На почесному місці – державні атрибути: прапор, герб і Конституція України. Справжньою окрасою виставки стало унікальне видання Пересопницького Євангелія.

Виставка експонується з 23 серпня до 22 вересня.
<http://mincult.kmu.gov.ua>

ВІД ВІРУСУ БЕЗПАМ'ЯТСТВА ВАКЦИНА – ОПТИМІЗМ І ВІРА В УКРАЇНУ!

Шановна редакціє! Вітаю Вас від імені всіх працівників музею Лесі Українки в Ялті з відновленням єдиного на теренах Кримського півострова україномовного та українського за духом видання. Приємно, що вже в другому номері розміщено розлогу статтю про патріарха українства в Ялті Олексія Федоровича Нирка.

Однак вельмишановний автор Віктор Хоменко, на жаль, допустив деякі неточності. Зокрема, зазначаючи, що «лише у Нью-Йорку в журналі «Бандура» видруковано працю О. Нирка «Кобзарство Кубані». Насправді у складеній власноруч О. Нирком бібліографії його наукових праць з історії кобзарства та українського театру в Криму (ця тема була не менш цікава дослідникові) зазначено 70 публікацій у періодичних виданнях по всій Україні: в Криму, Києві, Дніпропетровську, Донецьку, Львові та за межами України. Не згадано в статті

дуже важливий факт. В останні дні життя Олексій Нирко весь свій час присвячував підготовці до друку книги «Кобзарство Криму та Кубані», що стала вагомим підсумком його тривалих студій. Ретельно редагував текст, підбирав фотографії та документи – робота була майже завершена. Знайти видавництво та побачити свою працю на папері Ниркові не судилося. Лише після смерті автора книга вийшла у світ, причому вже має друге видання. Наклад першого, здійсненого Віктором Ідзьо, вже розійшовся серед поціновувачів кобзарського мистецтва. Друге видання здійснено київським видавництвом «Просвіта».

Щодо безцінної колекції бандур, то хотілось би зазначити, що вона сьогодні загальнодоступна для ознайомлення. Частина колекції експонується в музеї Лесі Українки в Ялті: виставку «Взяв би я бандуру...» готував сам Олексій Федоро-

вич. І сьогодні численні відвідувачі музею зі всього світу, слухаючи оповідь про кримські сторінки життя геніальної письменниці, минуле української культури в Ялті, обов'язково знайомляться з виставкою «Взяв би я бандуру...» та дізнаються про подвижницьку працю Олексія Нирка, глибинну історію кобзарства на кримській землі.

Частина бандур з колекції О. Нирка є окрасою музею Кобзарства Криму та Кубані, що діє при Кримському гуманітарному університеті. Там же продовжує працювати Ялтинська народна самодіяльна капела ім. Степана Руданського, започаткована нашим патріархом, у складі якої виступають і колишні учні О. Нирка, і молоді музиканти, яким вже не випало побачити на власні очі легендарного вчителя. Однак вони гідно продовжують започатковану ним справу. Щороку в університеті проводиться міжнародна конференція «Кобзарство: історія та сучасність», причому обов'язково одна з секцій конференції присвячується вивченню спадку О. Нирка. Варто додати, що 27 січня 2011 року було організовано день вшанування пам'яті заслуженого працівника культури України Олексія Федоровича Нирка, в рамках якого відбувся теплий концерт-спогад за участі ялтинського товариства «Просвіта».

Певна, що даремно розраховувати на сумління «місцевих функціонерів від культури», згаданих у статті. Не покладав на них надій і Олексій Нирко, просто робив свою справу і ніколи не жалівся. Проти «вірусу безпам'ятства» мав чудову вакцину – оптимізм і віру в Україну, що варто поширювати навіть у найскладніші часи.

Охоче відгукнемося на пропозиції проконсультувати будь-якого автора, який пише з проблем, що входять в компетенцію нашого музею. Достовірність викладеного матеріалу на шпальтах «Кримської світлиці» лише сприятиме зростанню її авторитету.

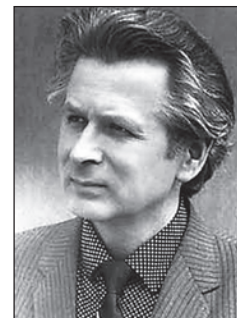
Олександра ВІСИЧ,
завідувач відділу ЯЛІМ «Музей Лесі Українки».

У мене велика радість: нарешті, знову засяяла святковими вогнями «Кримська світлиця» – улюблена газета багатьох українців Таврійського краю та й усієї нашої Держави. Завжди з приємністю брав я до рук кожне число, знаючи наперед, що там знайдуться щось цікаве, нове і, врешті, потрібне. Особлива заслуга редакційного колективу у творенні цього часопису і популярного серед наших дітей «Джерельця», в усіх матеріалах відчувається високий професіоналізм, любов до рідної культури і мови, до наших традицій та душевність – незрівнянна дорожчизна, яку нічим не можна замінити.

...Знову й знову повертаюся думками до «Кримської світлиці». Як добре, що не забуло про свої зобов'язання Міністерство культури і туризму, що знайшлися такі люди, як Олеся Білаш та Віктор Пасак. Дай, Боже, їм здоров'я, талану і спромоги й надалі все робити, аби вікна «Кримської світлиці» ніколи не згасали.

Олеся ЛУПІЙ,
письменник, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка.
P.S. Передплату на газету оформлю завтра ж...

17.08.2011 р. м. Київ.

Чимало різних суперечок точиться навколо українського перекладу назви кримського села Приятное Свидание, про що йшлося у першому номері нашої відновленої «Кримської світлиці» за 29 липня цього року. Одні перекладають – калькують Приятное Свидание, інші – Приятное Свиданіє, а дехто взагалі воліє називати російською – Приятное Свидание.

А на мою думку, ця назва гарно звучить і нашою державною українською мовою, якщо тільки правильно зробити її переклад: Приємне Побачення! Ну, чим гірше, ніж Приятное Свидание? Назва мелодійна, поетична, аж хочеться її обіграти у вірші. Я спробував, чи вдалося – не знаю, може, хтось напише красивіше, з радістю прочитаємо. Отже –

СЕЛО ПРИЄМНЕ ПОБАЧЕННЯ

Село дзвінке над трасою
Садами зустріча,
Де навесні оазою
Квітує алича.

Комусь – це пункт призначення,
Комусь – щаслива мить!
– Приємного побачення! –
Услід мені бринить.

Неначе дивна музика,
Немов морський прибіг.

– Приємного побачення! –
Луна в душі моїй.

Ах, назва, як посвячення
У ніжність, у любов...
– Приємного побачення! –
Я повторю знов.

Приємно ж бо побачитись
В квітучому селі.
Приємне це Побачення –
Найкраще на землі.

До тебе ще приїду я,
Чекай мене, село!
В Приємному Побаченні
Приємно нам було!
Данило КОНОНЕНКО.

ВІДРОДИМО ПІСЕННЕ СВЯТО!

РЕДАКЦІЯ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ» ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО ЧИТАЧІВ ІЗ ЗАКЛИКОМ – ДАВАЙТЕ ГУРТОМ ВІДРОДИМО ТРАДИЦІЙНІ ПІСЕННІ СВЯТА, ЯКІ ГАЗЕТА ПРОВІДИЛА КІЛЬКА РОКІВ ТОМУ. ПРОПОНУЄМО У ЖОВТНІ, НА ПОКРОВУ, ПОВТОРИТИ ФІНАЛЬНИЙ КОНКУРСНИЙ КОНЦЕРТ 2009-ГО РОКУ, У ЯКОМУ БРАЛИ УЧАСТЬ САМІ ЧИТАЧІ. ПРОСИМО САМОДІЯЛЬНИХ АРТИСТІВ, ЯКІ ХОТІЛИ Б ЗНОВУ ВИСТУПИТИ НА ПІСЕННОМУ СВЯТІ, ПІДТВЕРДИТИ СВОЮ УЧАСТЬ У НЬОМУ.

ТЕЛЕФОНУЙТЕ: (0652) 51-13-24.

ПОВІДОМЛЕННЯ	Отримувач платежу: ДП «Газетно-журнальне видавництво» р/р 37128003000584 в УДК м. Києва МФО 820019, Код 16482679																							
	П.І.Б. _____ Адреса доставки: індекс _____ м. _____ вул. _____ буд. № _____ кв. _____ домофон _____ тел. _____																							
КАСИР	Передплата на газету «Кримська світлиця» на 2011 рік по місяцях (вартість передплати на 1 місяць – 7,00 грн)																							
	<table border="1"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td><td>10</td><td>11</td><td>12</td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table> <div style="text-align: right;">Сума, грн _____</div>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12													
КВИТАНЦІЯ	Отримувач платежу: ДП «Газетно-журнальне видавництво» р/р 37128003000584 в УДК м. Києва МФО 820019, Код 16482679																							
	П.І.Б. _____ Адреса доставки: індекс _____ м. _____ вул. _____ буд. № _____ кв. _____ домофон _____ тел. _____																							
КАСИР	Передплата на газету «Кримська світлиця» на 2011 рік по місяцях (вартість передплати на 1 місяць – 7,00 грн)																							
	<table border="1"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td><td>10</td><td>11</td><td>12</td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table> <div style="text-align: right;">Сума, грн _____</div>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12													

Нагадуємо читачам, що до кінця поточного року «Кримська світлиця» – у рахунок погашення боргу – надходиме поштою на адреси передплатників, які з відомих причин не змогли отримувати газету у 2010 р. Через порушені договірні стосунки придбати «Світлицю» в кіосках «Союздруку» чи передплатити її на 2011 р. на пошті поки що не можна, але є вихід – передплата через бухгалтерію Газетно-журнального видавництва (див. опубліковану вище квитанцію).

Для того, щоб передплатити газету «Кримська світлиця», необхідно: заповнити квитанцію, сплатити в будь-якому банку, надіслати копію оплаченої квитанції: поштою – 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; факсом – (044) 498-23-63, 498-23-64; електронною поштою – sydorenko.iryana@gmail.com

З усіх питань стосовно передплати звертайтеся до Ірини Сидоренко. Тел./факс: (044) 498-23-64.

НА 2012 РІК «КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ» ВЖЕ МОЖНА БУДЕ ЗВІЧНО ПЕРЕДПЛАТИТИ У ПОШТОВИХ ВІДДІЛЕННЯХ.
ПОТОЧНІ НОМЕРИ ГАЗЕТИ МОЖНА ОТРИМАТИ ТАКОЖ І В РЕДАКЦІЇ. КОНТАКТНІ ТЕЛЕФОНИ: (0652) 51-13-24, 51-13-25.

РУСИФІКАЦІЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

(Уривок з книги Івана Дзюби «Нагнітання мороку: від чорносотенців ХХ ст. до українофобів початку ХХІ ст.». Повністю книгу викладено на порталі «Українське життя в Севастополі» за адресою <http://ukrlife.org/main/evshan/dzyuba.html>)

(Закінчення.)

Поч. у № 1-2, 3-4, 7-8).

Те, що сталося, – велика національна поразка. Ми всі у ній винні. Вона має свої глибокі причини, що криються у всьому станові нашого суспільства, яке так і не стало консолідованим, сучасною політичною нацією. На цій неконсолідованості, розмитості національно-політичної ідентичності паразитують (самі її всіляко стимулюючи) добре організовані клани, для яких Україна є в кращому разі тільки територією розгортання своєї бізнесової діяльності, а в гіршому – частиною «руського мира», в який її конче треба повернути.

Чи нова влада цілком підпорядкована їм? Не хотілося б вірити. Час покаже. Хоч багато чого він уже показав, починаючи з «харківських домовленостей», про які ми, мабуть, ще й не все знаємо. Певно, «регіонали» будуть твердим в обстоюванні власних «ділових» інтересів, може, навіть і в такого роду відносинах з Росією. А в обстоюванні інтересів України – лише тією мірою, якою вони не суперечитимуть їхнім інтересам. Але «баланс інтересів», швидше за все, буде дуже ризикованим для України.

Я завжди був проти принципу «чим гірше, тим краще», яким, на жаль, керувалися і керуються всі – поперемінно – наші опозиції, перетворюючи політичну боротьбу на взаємну безоглядну й сліпу бійку та підсичуючи хаос у житті країни. Пом'ямо, все-таки: чим гірше, тим гірше. А чим краще – тим краще. І якщо Партія регіонів та її підпомагачі робитимуть щось добре для України – в цьому доброму їх треба підтримати. Тільки було б це добре. Поки що бачимо недобре, і воно вже

викликає масові протести. Оскільки стоїть соціально-економічних умов життя основної маси населення.

Тут масове невдоволення сягає критичної межі. Менш усвідомлені загрози у сфері культури і політичної та інформаційної свободи. Їх бачать переважно громадянськи активні кола і творча інтелігенція. Але так бути довго не може. Гуманітарні проблеми – невід'ємна частина соціальних. Суспільство мусить побачити, що новий українській владі доводиться дорого платити за прихильність кремлівських неоімперіалістів до неї. Тобто: дорого як для України. Влада ж намагатиметься розплачуватися тим, що для неї недороге: політичною гідністю, національною ідентичністю, інформаційним простором, історією, культурою, мовою.

А це для московської «ліберальної (???) імперії» якраз і є головне, може, ще важливіше, ніж «газова труба» і збройна присутність у Криму¹⁶. Адже в сучасному світі долю народів вирішують головним чином не армії, і вистояти проти зовнішнього асиміляційного тиску можна тільки завдяки внутрішньому здоров'ю і відповідному самоусвідомленню.

Умовно назвемо це «гуманитарною сферою» (яка, звісно ж, перебуває з соціально-економічною та соціально-політичною сферами у стані щільної взаємопов'язаності та взаємозумовленості).

Російські неімперіалістичні ідеологи послідовно здійснюють усебічний «гуманітарний» тиск на Україну. Для цього засновуються програми, фонди, інституції. Ось один із прикладів – концепція створення «гуманитарної научної структури на території Восточної України – Руського інститута». Думаєте, просто задля кращого ознайомлення українців з російською культурою? Якби ж то!

Автор проекту Іннокентій Андреев відверто пише: «В последнее время российские элиты используют энерги-

ческие рычаги для усиления своего влияния на международной арене. Однако эти рычаги, очевидно, недостаточны, ибо остается без внимания фактор языка и культуры. Русского языка и культуры» (виділено в оригіналі. – І. Дз.). Особливе значення має український напрям активізації цього «фактора». Адже «появился украиноязычный образованный класс, который является носителем враждебной России идентичности». Ще більшою небезпеккою є поява покоління освіченої молоді, яка знає англійську мову, а «качественное обучение английскому языку дает возможность в принципе не обращаться к русскому культурному фонду, что выводит развитие всех передовых дисциплин из русла развития постсоветской науки и переводит их в развитие современных интеллектуальных течений Запада». Як приклад наводиться Києво-Могилянська академія. У цьому світі «формирование Русского института на Украине решило бы многие задачи», зокрема, «грамотная работа с населением, в особенности с одаренной молодежью, позволила бы укрепить русскую идентичность в юго-восточных регионах Украины»¹⁷.

Подумаймо, чи можна тут розраховувати на якусь активну протидію української влади? Чи можна розраховувати на послідовний конструктивний курс цієї влади у гуманітарній сфері?

Якщо навіть попередня влада, наглошуючи на своїй патріотичності і маючи запропоновані їй науковцями дуже ґрунтовні розробки на цю тему, не знайшла ані достатніх засобів, ані достатньої державної волі в собі для здійснення необхідних системних програм, то чи можна на це сподіватися від влади, яка демонструє нерозуміння або й свідоме ігнорування відповідних проблем, більше того – активно заохочує продовження і по-

глиблення русифікації, деукраїнізації? На практиці – попри епізодичні дипломатично-камуфляжні заяви... Вона не хоче і навряд чи захоче залагоджувати мовно-культурні колізії, вгамовувати антиукраїнські пристрасті й упередження частини свого «електорату», яка на неї тисне і від якої вона залежна (і з якою почасти й солідаризується, а деякі клани в цій владі самі ведуть перед в антиукраїнстві).

Звичайно, це лише один бік нашої реальності. Є інший: ані джерела українського культурного життя, як професійного, так і самодіяльного, ані вкоріненість у ньому або потяг до нього великої активної маси нашої людності ще далеко не вичерпані і дають енергію багатьом новим і новаторським ідеям та починанням у різних регіонах та на різних рівнях. Це – великий резерв творчого поступу. І великий резерв спротиву деукраїнізації України.

Але ж і на деукраїнізацію працюють неабиякі – і краще, ніж ми, організовані, спонсоровані, профінансовані сили – до того ж, уміло і всіляко підтримувані ззовні. Адже імперії критично потрібна Україна, і вона «за ціною не постоїть».

І тут хочеться ще раз нагадати: майбутнє України – як України: зі своїм минулим і своїм майбутнім, – а не як уламка «руського мира», знову опиняється під загрозою.

Та хай це додає нам не лише гіркоти й болю, а, над усе, – сили працювати задля буття собою: у світі, де кожен або Є СОБОЮ, або ЙОГО НЕ СТАЄ.

¹⁶ «Нельзя удержать Кавказ, уйдя из Крыма и Севастополя» – Нарочницкая Наталья. Евразийский эллипс // Москва. – 2003. – № 5. – С. 10.

¹⁷ Андреев Иннокентий. Русская речь как щит и меч. – <http://www.apn.ru/publications/print10660.htm>.

РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ

ЩАСЛИВА ДИТИНА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Олекса Влизько: «Не треба сліз і покаяння...»

Лаконічна довідка в УРЕ. «Влизько Олекса Федорович (17.11.1908. с. Коростень, тепер Новг. обл. – 16.XII.1934) – укр. рад. поет. Вхорив до літ. орг-ції «Молодняк», ВУСПП. Автор зб. «За всіх скажу» (1927), «Живу, працюю», «Книга балад» (1930), «Мій друг Дон-Жуан» (1934) та ін.» Безликий, казенний текст... Та він іншим і не міг бути, бо мав приховати трагічну долю, про яку в 60-х роках, коли Микола Бажан як головний редактор Української Радянської Енциклопедії підписував до друку її 2-й том, вголос говорити ще не рекомендувалось.

А тепер фрагмент із офіційної реляції 1934 року керівництва ДПУ-НКВС.

«У 1933–1934 роках був нанесений великий удар по українському контрреволюційно-націоналістичному підпіллю. Були арештовані його керівники. Вони проводили шкідливу діяльність і готували терористичні акти (в т. ч. у Москві на товариша Сталіна). Арешти цих осіб були проведені 5–6 листопада 1934 року, щоб запобігти терористичним актам у святкові дні. Арештовані обвинувачувалися у злочинах, передбачених статтями 54–11 і 54–8 КК УРСР, тобто в антирадянській діяльності і в здійсненні те-

рористичних актів».

Серед арештованих були відомі на той час письменники – Микола Куліш, Остап Вишня, Борис Антоненко-Давидович, Григорій Косинка, Дмитро Фальковський, Олекса Влизько та інші.

13–14 грудня відбувся суд – скорий і неправий (за спрощеною після вбивства Кірова процедурою). Перед Військовою колегією Верховного суду СРСР подало у Києві 22 чоловіки, із них 14 засуджено до розстрілу, всі інші, які отримали строки від 10 до 15 років, були з часом стерті на табірний порох.

Пізніше всіх обвинувачених у цій справі було реабілітовано. Лише п'ятеро з них (у т. ч. Олекса Влизько) були «удостоєні» згадування в Українській Радянській Енциклопедії.

2. Олекса Влизько: «Приймай життя без заперечень, Бо з ним і логіка, і час...»

Але чому ми вирізали із групи арештованих Олексу Влизька?

Друкуються Олекса Влизько почав ще у 1925 році, коли йому виповнилося сімнадцять, і зразу ж звернув на себе увагу літературної громадськості. На Олексу небезпідставно поклали великі надії. Він був улюбленцем свого часу, і його називали «щасливою дитиною української літературної сім'ї». Короткий літературний

шлях Олекси – всього дев'ять років! – позначився різноманітністю поетичних форм, жанрів, тем, нестримним пошуком свого поетичного голосу. Одна за однією виходять збірки – «За всіх скажу», «Живу, працюю», «Книга балад», «Мій друг Дон-Жуан». Усі вони не залежувалися на полицях бібліотек.

Поет-початківець був оптимістом, життєлюбом. У програмовій «Дев'ятій симфонії» він так визначає своє поетичне кредо:

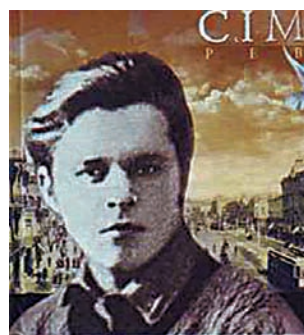
*Вогню, вогню! –
Нелюдської любові!
Хай кров кипить у грудях
молодих!*

*Беру тебе,
о світе мій терновий,
В обійми сонячні!..*

3. Олекса Влизько: «Я їду ясними дорогами, Серце вимивши вогнем...»

А тепер чи не найголовніше. 29 травня 1936 року, під час перегляду справи на Влизька та інших репресованих членів Спілки письменників України, Андрій Васильович Головок – патріарх письменницької сім'ї – дав свідчення відносно «активного учасника антирадянського підпілля і терориста» Олекси Влизька:

«Влизько Алексей был молодой обещающий поэт, который много не успел сделать. В его произведениях можно было чувствовать некоторый байронизм, но политически, по моему, они были выдержаны. Влизько был совершенно ГЛУХОЙ И НЕМОЙ, так что его произведения читались другими лицами. Обычно с ним беседовали только на пантомимах». На судовому процесі

Олекса Влизько сидів мовчки, не чуючи ні слова, не відповідаючи на запитання судді. Не чув він і свого вироку – РОЗСТРІЛ.

У день страти Олекси йшов 28-й рік. Його, ГЛУХОГО І НЕМОГО, підхопивши під руки, кати тягли до того місця у розстрільному підвалі, де закінчувалось земне життя багатьох і починалося їхнє безсмертя. Олекса силувався зрозуміти, що з ним діється, але не встиг... Пролунав постріл... Пекельна машина – символ тоталітарної системи – працювала без збоїв...

А нам, нині сущим, залишилися лише вірші Олекси. Один з них автор пророче назвав «Замість прологу»:

*Крови б, крові
і сили відерцем
Святогором понести
до мас!..*

*Якби можна
помножити серце,
Я помножив би тисячу раз!
І роздав би, роздав би,
роздав би,*

*Як проміння моєї снаги,
Так, що світ загорівся
і став би,
І розбив би старі береги!*

Павло МАЗУР,
учитель.
м. Маріуполь.

КОМЕНТАР ДЕПАРТАМЕНТУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ МЗС УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ З РОЗВ'ЯЗАННЯМ СИТУАЦІЇ НАВОКОЛО БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В МОСКВІ

Українська держава в цілому і зовнішньополітичне відомство зокрема приділяє пріоритетну увагу захисту культурно-освітніх прав українських громад за кордоном. Зокрема, з кінця минулого року Президент України Віктор Янукович, міністр закордонних справ Костянтин Грищенко, українська влада на всіх рівнях доклали всіх необхідних зусиль для нормалізації ситуації навколо Бібліотеки української літератури в Москві. Поважаючи незалежність російської правоохоронної системи та органів юстиції, офіційний Київ послідовно доводив російським партнерам необхідність збереження та розвитку важливого осередку української культури та освіти в столиці Російської Федерації.

На сьогодні МЗС України із задоволенням зазначає, що російські судові органи поставили крапку у цій ситуації, закрити кримінальну справу проти Бібліотеки української літератури в Москві та її директора Наталії Шаріної.

Як відомо, у грудні минулого року порушення згаданої кримінальної справи у зв'язку з нібито розповсюдженням у Бібліотеці літератури «екстремістського характеру» викликала серйозний резонанс в українському суспільстві.

Сьогодні можна із задоволенням констатувати той факт, що, за результатами проведеного слідства, правоохоронними органами Росії не виявлено жодних ознак наявності подібної літератури в Бібліотеці та складу злочину в діях її директора. Також суд зобов'язав російські правоохоронні органи повернути бібліотеці книжки та сервери, що були вилучені в ході слідства, а для директора бібліотеки повинні бути створені умови для реабілітації нею свого доброго ім'я.

Ми розраховуємо, що відновлена російським правосуддям справедливості щодо можливостей українців Москви задовольняти свої культурно-освітні потреби стане важливим елементом зміцнення українсько-російського партнерства в гуманітарній сфері.

Департамент інформаційної політики
Міністерства закордонних справ України.

ДИТЯЧА ГАЗЕТА В "КРИМСЬКІЙ СВІТЛИЦІ"

24 СЕРПНЯ 2011 РОКУ НАШІЙ БАТЬКІВЩИНІ ВИПОВНИЛОСЯ 20 ЛІТ!

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.
ПРИСПІВ:
Душу й тіло ми положим за нашу свободу
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Павло Чубинський

Слова пісні «Ще не вмерла України і слава, і воля» написав український поет, етнограф і фольклорист Павло Чубинський.

Чубинський Павло Платонович народився 15 січня 1839 року в містечку Борисполі недалеко від Києва. У 1861 році закінчив юридичний факультет Петербурзького університету. Там, у Петербурзі, зблизився з Т. Г. Шевченком. Після навчання повернувся в Україну, працював у київському приватному пансіоні та в українській недільній школі, займався збиранням фольклорних матеріалів. У листопаді 1862 року за створення «возмутительной песни» «Ще не вмерла Україна...» його було вислано до Архангельської губернії, де він пробув сім років.

Повернувшись із заслання до Києва, працював секретарем та заступником голови південно-західного відділення Російського географічного товариства.

В історію України П. Чубинський увійшов як видатний учений, самобутній поет і великий патріот.

Помер П. Чубинський 1884 року.

Музику на слова П. Чубинського в 1863 році написав композитор отець Михайло Вербицький.

Ровесник Т. Г. Шевченка (Михайло Михайлович Вербицький народився 4 березня 1815 року в селі Руський Явірник, тепер Польща, а помер 7 грудня 1870 року в селі Млини біля Перемишля, де й похований), він здійснив у XIX столітті подвиг у Галицькій та й в усій українській музиці. М. Вербицький – автор понад 10 оперет, 12 симфоній, написав музику до багатьох драматичних творів, солоспівів.

Слова пісні «Ще не вмерла Україна...» П. Чубинський написав у вересні 1862 року, а через рік у далекому галицькому селі Млини композитор о. М. Вербицький написав на них музику. І злинула ця горда пісня на крилах величної мелодії і об'єднала українців єдиною священною метою.

Пісня П. Чубинського і М. Вербицького пробила завесу літ, заборони чужих імперій і вернулася до народу в славі Державного Гімну України.

17 вересня 1991 року Українське радіо розпочало свої передачі виконанням пісні-гімну «Ще не вмерла Україна...», а 5 грудня 1991 року гімн офіційно зазвучав урочисто на засіданні Верховної Ради України.

6 березня 2003 року Верховна Рада України повернулася до історичного тексту П. Чубинського «Ще не вмерла України ні слава, ні воля», покладеного на музику М. Вербицьким, й затвердила його як Державний гімн України – офіційну урочисту пісню, що разом з Гербом і Прапором символізує Державу і є одним з атрибутів державності країни.

Пам'ятаймо про це, «джерелята»!

Михайло Вербицький

АКТ ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Виходячи із смертельної небезпеки, яка нависла над Україною у зв'язку з державним переворотом у СРСР 19 серпня 1991 року,

– продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні,

– виходячи з права на самовизначення, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами,

– здійснюючи Декларацію про державний суверенітет України,

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки урочисто ПРОГЛОШУЄ

незалежність України та створення самостійної української держави – УКРАЇНИ.

Територія України є неподільною і неотторканною.

Віднині на території України мають чинність виключно Конституція і закони України.

Цей акт набирає чинності з моменту його схвалення.

Верховна Рада України

24 серпня 1991 року.

ДЕРЖАВНИЙ ГЕРБ І ПРАПОР УКРАЇНИ

Державний прапор України – стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів.

Українські національні кольори – синій і жовтий. Їх символічне значення прекрасне. Це – знаки води і світла. Вони провіщають щедрість Божу, велич, шану, добробут, кличуть до слави, честі, вірності, миру й злагоди.

Здавен українська земля була краєм хліборобським, краєм хлібородним. Синє небо над золотою нивою – ось який прекрасний зміст нині вкладає у національні кольори кожен українець-патріот. Отже, наш прапор – синьо-жовтий. А можна сказати, що він жовто-синій? Ні, не можна. Бо за правилами геральдики кольори «читаються» згори донизу.

Державний Герб України – золотий тризуб на синьому тлі.

Яке походження цього символу? Що він означає?

Тризуб належить до найстародавніх священних знаків, які прийшли з глибини віків. Зображення тризуба на території України знайдено на пам'ятках трипільської культури (близько 6 тис. років тому). Древні боги зображувалися з тризубом. Він був на вершнях жезлів скіфських царів.

У Київській Русі тризуб поширився з X ст. як великокняжий знак династії Рюриковичів. Цей знак виявлено на печатці великого князя Святослава Ігоровича. Його ж викарбувано на срібних монетах великого князя Володимиром Святославовича.

Востаннє «Джерельце» (дитяча газета-вкладка у «Кримській світлиці») побачило світ наприкінці грудня 2009 року – напередодні непродуктивної реорганізації, яку спробували реалізувати колишні керівники київського видавництва. Понад 10 років до того єдине україномовне дитяче кримське видання регулярно приходило до юних читачів, до учителів кримських шкіл, які використовували його на уроках, спонукали талановиту шкільну дітвору надсилати до редакції свої перші літературні й публіцистичні спроби. Це був своєрідний український мовний творчий полігон, де мужніли юні поети, письменники, журналісти. Увесь 2010 рік і до сьогоднішнього дня «Джерельце» не виходило. Сьогодні, нарешті, ми отримали шанс разом із «Кримською світлицею» відродити її газетне «дитятко». Люби «джерелята»! Чекаємо на ваші вірші, оповідання, цікаві розповіді про канікули, літо, друзів, родину – давайте знову наповнимо русло вашого «Джерельця» чистою водичкою рідної мови!

ПРОБА ПЕРА

Доброго дня, шановні працівники редакції газети «Кримська світлиця» і «Джерельця»! Звертається до вас Михайло Хар. Випадково я прочитав вашу газету і вирішив спробувати написати вам мої вірші.

Мені 14 років, навчаюся у 9-му класі Михайлівської загальноосвітньої школи Нижньогірського району.

Захоплююсь поезією, пишу вірші російською та українською мовами. Займаюся спортом, кандидат у члени МАН і МАМ (Малої академії мистецтв) з літературної творчості. Брав участь у республіканських, всеукраїнських та районних конкурсах й часто виборював у них призові місця. У Нижньогірському районному Будинку творчості займаюся журналістикою.

УКРАЇНА

Від високих Карпат
До шахтарських степів,
Від північних лісів
До південних морів –
Ти безмежна і рідна
Стародавня Земля
Незалежна, могутня
Україна моя!

Йшов князь Ігор в походи,
Об'єднавши, за Русь,
Щоб ворожі народи
Відлучить від спокус.

І в суворі роки
Світової війни
Захищали тебе
Наші славні сини.

І тече в синю даль
Сивий батько Дніпро,
Свої води несе
На врожай, на добро.
На ланах золотих
Колосяться жита,
А в лугах запашних
Зеленіє трава.

Доспіває врожай
На родючих полях,
Повно яблук і груш
У фруктових садах.
Як тебе не любить,
Україно моя,
Я пишаюсь тобою,
Моя рідна земля!

МОЯ УКРАЇНА

Україно! Ти в мене єдина!
Мова твоя –

неповторна перлина.
Небо блакитне, ріки прозорі,
Щебіт пташок навесні

у діброві.
Ніжно шелочуть калинові віти,
Чути на Заході

голос трембіти,
Хвилі дніпровські

чисті, казкові,
Люди привітні,

пісні тут чудові.
Михайло ХАР.

МУЗИКА ДУШІ МОЄЇ...

БУДЬ СОБОЮ

Не забути себе в цім світі,
Коли ти майже на межі,
Змінити можна все щомиті,
Посіяти людяність в душі.
Хтось пише музику, співає,
Хтось вчить людей, як жити їм,
Образи хтось давно ковтає,
Хтось волю мріям дав своїм.
Такі всі різні, але схожі.
Бо доля досить дивна річ,
Життя – подій смугастих кошик,
У когось день, у когось ніч.
Та всі ми люди, всі ми браття,
Забути це – великий гріх,
Не згасне почуттів багаття,
Якщо ти сам повіриш в них.

МУЗИКА

Я чую музику... Вона
До мене ніжно так лунає.
І прокидається весна
Оспівана. Скрипаль все грає.
Не сплять вже первістки весни,
Чарівні проліски-перлини,
Десь ніч блукає, мріють сні,
В гілках бузку, троянд, калини.
Вже ранок стукає в вікно,
Ясними променями грає,
Мелодія в душі моїй,
Неначе квітка розцвітає.
Роса, неначе той криштал, Чарівним дзвоном серце тішить,
Ця музика живе в мені,
І вже ніколи не залишить!
Вона – мій гімн без зайвих слів,
Це – я, моя простенька сутність,
Та в мене є мій сенс життя,
І в музиці моя могутність.
Я нею дихаю, живу!
Лелію щиро і кохано,
Вона – мій простір для життя,

Мене рятує, гоїть рани.
Коли погано – то сумна,
А весело – грайлива й ніжна,
І з кожним подихом в мені
Вона росте, вона сильніша!

МОВА

Мово, кохана моя і ласкава,
Сила народна, незламаний дух.
З безодні віків ти ідеш величаво,
Нації серце, її вільний рух.
Ти відізвишся до мене луною,
Піснею звуку твої розійшлись,
Ті, що назавжди

лишилися зі мною,
Ті, що колиску гойдали колись.
В кожному слові могутність і воля,
В кожному звуці праця важка,
Яку не згубило кріпацтво у полі,
Яку оспівали поети в віках.

ШЕВЧЕНКОВІ

«Наша дума, наша пісня,
Не вмре, не загине...»
І до мене сила зараз
Шевченкова лине!
І відроджує надію,
Віру в перемогу,
І показує всім людям
Правильну дорогу.
Він був сином кріпака,
Та здобув свободу.
Велетень культури людства,
Світу нагорода!
Не зламала важка доля
Генія, кумира.
Відступив той жах, неволя,
Перед словом щирим.

НАДІЯ

Надія моя, моя зірочка в небі,
Так люблю, так мило,
чого нам ще треба?
Коли неповторна
є кожна хвилина,
Коли вільно диха
моя Батьківщина,
Коли все живе і сміється
навколо,
Коли всі ми можемо ходити
до школи,
І слово, і пісня
так вільно лунають,
Й події минулого
вже забувають...
О, ні! Як так можна
всю правду не знати?!
Як змушений був наш народ
воювати,
Історію нашу не викреслиш
часом,
Якщо ми про все це
подбаємо разом.
Якщо ми згадаємо у злагоді горе,
Неволю, кріпацтво

і сліз гірких море,
То світ стане кращим,
а люди добріші,
А ми проживемо у радості й тиші.

МОЯ РОДИНА

Моя родина – скарб безцінний,
Ти сонця ясний промінець,
Моя ти доля і надія,
Бо кожен з нас в душі – митець.
Цілую руки добрій, милій,
Я мамі «дякую» кажу,
За розум твій і за підтримку,
За тобою я не затужу.
А татко – янгол-охоронець,
Він – сильний Зевс
і мудрий Марс,
Ти захищаєш хату рідну,
Казковим робиш світ для нас.
Сестра моя розумна й щира,
Потрібніша за все і всіх.
Пройдемо ми вогонь і воду,
Нас роз'єднати – тяжкий гріх.
Останній наш – ну зовсім диво,
Він світле сонечко моє,
З ним завжди люблю і красиво,
І добре на душі стає!

Асіє ШАЙПОВА,
учениця Советської
ЗОШ № 3
Советського району.

А це вірш – про родину україньську. Правда, такі схожі!

НУ Й ЩАСЛИВА Я ДИТИНА, ЩО ТАКА В МЕНЕ РОДИНА!

Татко – гроші заробляє,
про добробут сім'ї дбає.

Мама – наша берегиня,
дуже добра господиня.

А сестра моя – школярка,
теж вже добра господарка.

Мій дідусь теж не ледачий –
влітку трудиться на дачі.
Все у нього до ладу –
і в городі, і в саду.

Вчиться брат на педагога,
він же – таткова підмога.

А я – меншенький синок
і ходжу у дитсадок.

І бабуся не сидить,
кізку і гусей глядить.
Я їй теж допомагаю,
цю роботу добре знаю.

Ну й щаслива я дитина,
що така в мене родина!
Марія ПОНОМАРЕНКО.
м. Житомир.

ВИРОСЛИ З «ДЖЕРЕЛЬЦЯ»

Тому «Джерельцю», що на фото, напевне, вже років з п'ять. Агов, хлопці, а вам скільки? Ви тепер часом не в армії? Навіть якщо так і якимось дивом прочитаєте ці рядочки, відгукніться, розкажіть про себе, де ви тепер, ким стали, чи пам'ятаєте «Джерельце»? Мабуть, нинішнім читачам дитячої газети (особливо дівчаткам) буде дуже-дуже цікаво довідатися про це. Пишіть у нашу нову рубрику «Виросли з «Джерельця» – адреса не змінилася: 95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, к. 13.

Григорій ХРАПАЧ

ЗАГАДКИ

Вибігла
Із джерела:
І лугами,
І полями
Та дрімучими
Лісами –
Ген до моря...
Побрела.

(Річка).

Там доорює, там сіє,
Трусить яблука в садках
І малює, як уміє,
На листочках і листках.
– Ну й завзята ж у роботі!
– Так зате вся в позолоті.

(Осінь).

Сімеєчка-сім'я
Живе собі в хатинці –
У дерев'яній скриньці.
Сім'ю ту знаю я:
Узимку спить, а влітку
Шукає кожну квітку.

(Бджоли).

Проходили люди всі підряд:
– Прийди до нас на поле, в сад...
Коли прийшов з відром води,
Порозбігались хто куди.

(Дощ).

Ніг немає, а біжить.
Не зупиниться й на мить.
То широка, то вузька,
То спокійна, то стрімка –
Називається...

(Ріка).

ЗРОБІТЬ, ЯК МИ!

Не стали чекати батьки і діти мікрорайону у Сімферополі, де розташована дитяча лікарня № 3, коли прийде добрий дядечко і зробить їм дитячий майданчик. А вийшли одного дня на суботник, підтримали соціальну акцію торгової компанії Amway (а компанія їх – необхідними матеріалами) – і власноруч створили для себе казковий куточок розваг. Приєднуйтеся й ви!

Готуючи історичний нарис про рідне село, натрапив на достатньо цікавий епізод з часу «золотого вересня» 1939 року. Про нього, здається, ще ніхто не писав, мається на увазі – про підготовку антипольського повстання в Західній Україні. В усякому випадку, це було для мене новиною, тому, сподіваюся, зацікавить й інших читачів.

**Мирослав МАМЧАК
м. Севастополь**

17 вересня 1939 року Червона армія без оголошення війни вступила на територію Речі Посполитої. Того ж дня танкові частини Червоної армії зайняли територію Прикарпаття. Протягом багатьох десятиліть цей місяць називався не інакше як «золотий вересень», наступ Червоної армії СРСР на Польщу – визвольний похід, а Червона армія лише армією-визволителю, що принесла з собою галичанам «мир, волю і щасливе життя» та об'єднала воедино споконвічні українські землі. Насправді, як з'ясувалося, «золотий вересень» став результатом розігрування української карти у Берліні і в Москві напередодні Другої світової війни і не має жодного відношення до ідеї «визволення західноукраїнців з-під польського ярма» й возз'єднання споконвічних українських земель. У цьому випадку ідея «об'єднання українців» стала засобом порозуміння двох кровожерних диктаторських режимів – нацистського і більшовицького.

Зрештою, 17 вересня 1939 року після довгих десятиліть боротьби наших земляків проти різношерстних поневолювачів була-таки зреалізована мрія багатьох поколінь українців – жити у злуці в єдиній державі. Терплячі після падіння УНР і ЗУНР національне приниження в часи польської окупації, жителі Галичини прагнули визволення, тому боротьба з поневолювачами не припинялася, і ще задовго до приходу Червоної армії її селами вже ходили обнадійливі чутки, що до них «йде Україна».

Поголос про скорий наступ на Польщу просочувався не лише із-за Дністра і Збруча, а й із-за Бугу. Першими використали підневільний стан українців Польщі намагалися німецькі нацисти. Щоби швидше примусити СРСР вступити у європейську війну і забезпечити другого фронту, у Берліні був розроблений німецький план створення «української держави» в результаті антипольського повстання у Західній Україні і саме задля цього плану були наві'язані контакти з ОУН А. Мельника. Демонструючи «співчуття» українцям і свою «добру волю», німці «визволили» з угорського полону 400 карпатських січовиків, з яких у навчальному центрі Абверу в Кірхендорфі організували український диверсійний Легіон «Допомога горян», який очолив полковник УНР Р. Сушко. У Берліні цей загін мав бути закинутим у Галичину, там мав спровокувати антипольське повстання, «на допомогу» якому мали б прийти «друзі з Великої Німеччини» і проголосити «незалежну Західну Україну».

У Берліні бачили, який страх у Москві викликало проголошення Карпатської України у березні 1939 року і які там вживалися заходи, аби забезпечитися від відродження «самостійницького» руху в Україні, тому саме звідти розповсюджувалися чутки можливого об'єднання Карпатської України з Радянською Україною в незалежну державу. Цю ідею вимушений був прокомментувати сам Сталін на XVIII з'їзді ВКП(б) 10 березня 1939 року. У Москві зрозуміли значення Західної України і її роль у майбутній політиці, що їй надають у Берліні, тому відразу вжили своїх контрзаходів. Аби не допустити німецького впливу в регіоні, світ досить швидко довідався про німецько-радянське порозуміння, яке з обох боків спрямовувалося проти Польщі. Після партійного з'їзду в Москві урядові і КП(б)У було поставлене завдання готувати в Західній Україні плацдарм для акції її радянського «визволення».

Та світова спільнота в той тривожний час могла і не зрозуміти московської любові до долі Західної України. Щоб надати віроломному нападу СРСР на Польщу характеру визвольного походу і не виглядати перед світом агресором, планувалося підняти в Галичині антипольське повстання і, вже ніби на заклик самих

повстанців, прийти їм на допомогу. У цьому випадку «визвольний похід» в очах світової спільноти мав би зовсім інший вигляд – Червона армія простягнула руку допомоги братам-українцям, які стікали кров'ю у нерівній боротьбі з польськими колонізаторами. Для виконання цього планувалося, у першу чергу, залучити колишніх членів КПЗУ, розпущеної Комінтерном у 1938 році, та соціалістів із забороненого поляками «СельРобу».

Для практичного втілення цього плану в життя на початку літа 1939 року в Галичину таємно прибули «представники з Києва», під керівництвом яких і готувалося повстання. На Покутті ще залишалися свідки і безпосередні учасники підготовки цієї акції, які пам'ятають подробиці «золотого вересня». Більшовиків, які готували «визволення», непокоїв гарматний полк, дислокований ще з австрійських часів у «червоних казармах» Коломиї, та потужний коломийський гарнізон.

**Мирослав
МАМЧАК**

ЯК ГОТУВАВСЯ «ЗОЛОТИЙ ВЕРЕСЕНЬ» 1939 РОКУ

Тому повстанським загонам із Коломиї-ського, Снятинського і Городенківського районів ставилося завдання напередодні переходу Червоною армією радянсько-польського кордону атакувати коломийські казарми, захопити їх штурмом і утримувати до підходу Червоної армії. Одночасно повсталі по селах Покуття мали надати повстанню характер всенародного.

Чи не першою на Прикарпатті підпільна бойова група була створена на Снятинщині, командиром якої призначили Мошука Дмитра Михайловича, а його рідне село Княже стало штабним селом повстання. У хаті Мошука і жив «представник з Києва». Зброя, боеприпаси і вибухівка для повстанців таємно доставлялися спеціальними кур'єрами із-за Збруча і складалися у селі. Коли польській поліції стало щось відомо про підпільників, повстанський штаб і арсенал зі зброєю і вибухівкою перенесли в лісову хашу під с. Хімчин, що під Рожновим, у викопані й обладнані там бункери-криївки, подалі від цікавих очей. Там же у лісі «представник з Києва» і проводив наради керівників повстанських загонів із сіл. З-під Хімчина і планувався наступ на коломийські казарми.

Призначення Мошука командиром Снятинського загону повстанців було не випадковим. Він служив у польському війську, знав польську військову організацію і мову, умів працювати оперативно і був ідейним комуністом, його колишня сільська «первинна організація КПЗУ» була однією з найактивніших у повіті – у Києві про все це знали.

Залишилося таємницею, ким насправді був «представник з Києва» у Снятинському районі, якого у Княжому пам'ятає чимало старших людей. Невідомим залишилося і його прізвище, спроби його розшукати в 1970-ті роки виявилися невдалими. Сьогодні уже важко встановити, скільки людей під ідею повстання зібрав Мошук на Снятинщині, але є всі підстави допустити, що до них були залучені не лише колишні члени КПЗУ і «СельРобу», а й молоді хлопці з ОУН, чого згодом Мошуку радянська влада не забула – Мошук був-таки більше українцем, ніж комуністом.

Однак Німеччина першою напала на Польщу, від удару польська державна машина розсипалася. У перші дні війни коломийський гарнізон виступив на оборону країни під Варшаву, і потреба у повстанні і захопленні коломийських казарм для Червоної армії відпала – вони залишилися майже спорожніми. Після вступу у війну Червоної армії повстанцям залишилося лише роззброювати розпорочені польські підрозділи, які через Коломию і Снятин відступали на Румунію. Ситуація змінилася попередній план – з 17

вересня СРСР перед світом уже «рятував» українців Західної України від захоплення їх дружньою Німеччиною.

Сьогодні вже достеменно відомо, що «волевиявлення» населення Західної України було сплановане ще до початку «визвольного походу» Червоної армії. Після нападу Німеччини на Польщу Політбюро ЦК ВКП(б) 4 вересня 1939 року розглянуло питання повоєнного облаштування Польщі. Це рішення Політбюро, датоване 4 вересня – 3 жовтня 1939 року, було оформлене єдиним протоколом № 7113. У ньому, зокрема, приписувалося:

«1. Скликати Українські Народні Збори з виборних по областях Західної України (територія колишніх воєводств Станіславського, Львівського, Тернопільського і Луцького) та Білоруські Народні Збори з виборних по областях Західної Білорусі.

Народні Збори повинні: 1) затвердити передачу поміщицьких земель селянським комітетам; 2) вирішити питання про характер створеної влади; 3) вирішити

питання про входження до складу СРСР, тобто про входження українських областей до складу УРСР; 4) вирішити питання про націоналізацію банків і великої промисловості».

А пункт 8 цього рішення передбачав, що окупаційна адміністрація має провести виборчу кампанію (за радянським стандартом – з одним-єдиним списком кандидатів) і забезпечити її правильний ідеологічний супровід. ЦК КП(б) України (Хрущов) і ЦК КП(б) Білорусі (Пономаренко) мали заздалегідь підготувати декларації, що їх потім ухвалювали б Народні Збори. Коли доля Західної України була визначена у Москві, повстанським загонам Прикарпаття була направлена вказівка створювати тимчасові органи сільської влади на місцях – «Ревкоми» – революційні комітети, брати владу у свої руки і організувати урочисті зустрічі Червоної армії-визволителі. У Москві ще оглядалися на міжнародну реакцію «визвольного акту» країни Рад, який нічим не відрізнявся від акту визволення нацистського.

18 вересня 1939 року московські «Известия» писали: «Спасіння йде з СРСР. Грізна, сувора, непохитна і великодушна – йде Робітничо-селянська Червона армія. Заради щастя людського побудована наша країна, і на сторожі його стоїть Червона армія. Заради цієї мети Червона армія рушила сьогодні, затемнюючи небо сталевими крилами, потрясаючи землю бронемашинами, важкою ходою незчисленних полків». Удосвіта 18 вересня радянські танки підійшли до Коломиї, відрізали польський уряд і його генштаб від сил, що боронили Львів. Коли радянські танки входили в села Покуття, там польської влади практично вже не було зовсім, на будинках сільських управ майоріли червоні й жовто-блакитні прапори.

З перших днів встановлення радянської влади ті, хто найбільше до неї прагнув – колишні найактивніші борці за соціалістичний спосіб життя – члени КПЗУ і «СельРобу», відразу були відсторонені «визволителями» від проголошеної народної влади: більшовицька партія вважала їх опортуністами, троцькістами і т. ін., тому довіри до них не мала і, за великим винятком, до влади навіть у селах не допускала. А командиру Снятинського повстанського загону Дмитру Мошуку просто порадили: якщо не хочеш біди, нікому не розповідай, що ти був членом КПЗУ.

Однак пропагандистами СРСР був створений міф про «золотий вересень» 1939 року, про подану братську руку допомоги «великого російського народу» українському, міф, який експлуатується ще й досі. Насправді інтереси українців у тій політичній грі були на останньому місці.

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

СЕРПЕНЬ
29

1619 р. — у містечку Кам'янка Струмилова на ярмарку відбулася перша відома вистава українських інтермедій.

1992 р. — відбулося перепоховання мощей патріарха Йосипа Сліпого у храмі Святого Юра у Львові.

1999 р. — у Донецьку відкрито прижиттєвий пам'ятник Сергію Бубці.

Народилася:

1868 р. — Людмила Старицька-Черняхівська, драматург, літературознавець. Арештована енкаведистами, загинула (ймовірно в 1941 р.).

Померли:
1937 р. — покінчив життя самогубством Панас Любченко, голова уряду УРСР.

1940 р. — Євген Петрушевич, український громадсько-політичний діяч, президент Західної Обл. Української Народної Республіки.

1986 р. — Катерина Зарецька, політична діячка, член ОУН. У 1947 р. заарештована органами НКВС (засуджена до 25 років ув'язнення).

1988 р. — Микола Лукаш, український перекладач, мовознавець і поліглот. Він вважається одним з найвидатніших українських перекладачів — перекладав художні твори з 14 мов. М. Лукаш мав феноменальне лінгвістичне обдарування і дивовижну ерудицію в галузі зарубіжної літератури.

Найпліднішим було відносно благополуччя для Лукаша двадцятиліття (з 1953 до 1973 року), коли він переклав «Фауста» Гете, «Мадам Боварі» Флобера, лірику Шиллера, «Декамерон» Бокаччо та багато іншого.

Лукаш завжди виступав на захист письменників, яких утискали. А після арешту Івана Дзюби, якого вважав видатним діячем української культури, Микола Лукаш, вимагаючи його звільнення, запропонував заарештувати себе замість нього. Цей вчинок дорого обійшовся М. Лукашу. Багато років він фактично перебував під домашнім арештом.

1673 р. — почався похід Івана Сірка на Крим.

1903 р. — у Полтаві відкрито пам'ятник Івану Котляревському.

1919 р. — українські війська вибили більшовиків з Житомира і визволили Київ. Народилися:

1841 р. — Михайло Драгоманов, видатний український історик і громадський діяч.

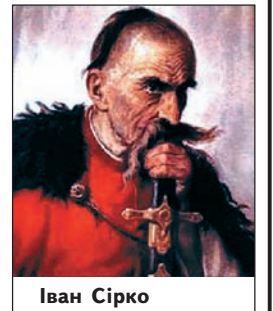
1883 р. — Дмитро Донцов, ідеолог українського націоналізму.

1926 р. — Микола Васильович Ляхович, український історик, діяч освіти і науки, дослідник історії Румунії, міжнародного робітничого руху, зовнішньої політики країн Південно-Східної Європи, доктор історичних наук, професор.

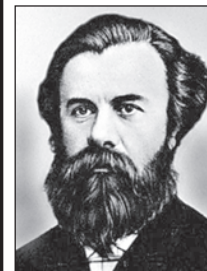
Помер:
2006 р. — Олександр Руденко-Десняк, український і російський журналіст, громадський діяч.

Микола Лукаш

Іван Сірко

М. Драгоманов

ЕНЕРГІЯ СЕРЦЯ І РУК

Уперше про вишивку в побуті людей згадується в дослідженнях давньогрецьких істориків, однак її давні зразки не збереглися до наших днів через недовговічність полотна – матеріалу, на якому нитками зображуються візерунки. Можна тільки припустити їхню схожість з малюнками тварин і рослин чи їх окремих елементів – квітів і листя на скелях, каменях та інших твердих матеріалах, тому що техніка вишивання передбачає копіювання голкою з нитками на тканині композицій, розроблених художниками на папері олівцем і фарбами.

Десять таких оригінальних орнаментальних розробок Героя України Віри Роїк, які раніше ніколи не демонструвалися глядачам, вперше піднімають завісу до творчої лабораторії видатної кримської вишивальниці на виставці «Майстрині народної вишивки», що відкрилася напередодні 20-річчя Незалежності України у Всеукраїнському інформаційно-культурному центрі. Вони демонструють витон-

ченість малюнка і яскравий різнобарвний колорит повторюваних сегментів мережок – півників, курчаток, людських фігур у народному вбранні, геометричних і рослинних елементів та інших образів, створених уявою художниці. Віра Сергіївна не встигла втілити їх на полотні, хоч окремі частини орнаментів і малюнки як характерні ознаки її власного стилю зустрічаються в іншому композиванні в багатьох декоративних виробках.

Можливо, це зробить хтось з її учениць. А витвори п'яти з них увійшли до нинішньої експозиції, що складається з 60-ти різноманітних виробів: рушників, серветок, доріжок, панно, блуз, наволочок і предметів утилітарного значення для використання у побуті – фартушків, газетниць, закладок для книг, косметичок. Їхні автори – Євдокія Жукова, Світлана Лавренюк, Олена Андреева, Валентина Носенко двома вишивальними техніками – хрестиком і гладдю основні мотиви символики різноманітних древніх куль-

тів, у тому числі й сакрального значення, збагатили новими композиційними поєднаннями колориту і швів.

На виставці вперше демонструються вишиті вироби Ганни Курганської та її доньки Дарини. Жінка згадує, як ще в дитинстві з нетерпінням і радістю чекала у неділю з ринку матір і бабусю, які привозили їй у подарунок вишивальні нитки. З того часу колекція її вишивок з кожним роком збільшувалася і нині налічує десятки предметів рукотворного мистецтва, в тому числі й ікони, архітектурні пейзажі «Венеція», «Вечірній Львів» та інші. Переїхавши зі Львова до Сімферополя, вдосконалювала свою майстерність і дотримання канонів української вишивки під керівництвом Віри Роїк, яка, за словами Ганни Онуфріївни, не раз критикувала її за ознаки салонності в окремих власних вставках у народні чи стилізовані на їхній основі сучасні композиції.

Сама ж Віра Сергіївна у вишивках була взірцем поєднання в древньому занятті рукоділля традицій з новаторством символіки і змісту. А розмаїття техніки – просто диво! В експозиції демонструється лише один її виріб – рушник, однак він настільки своєрідний, виразний, приваблює зір глибиною геометричної конструкції орнаменту, що його можна порів-

няти з полотном на виставці однієї живописної картини художника. Рушник вишито одним червоним кольором так, що складається враження, ніби з вивороту його підсвічує лампа, створюючи ефект збільшеного об'єму малюнка, а з полотна, наче з дорогого оксамиту, струменить від майстра людям енергія високих помислів, чистота і ніжність почуттів.

Вишиті вироби шести кращих українських майстринь Криму демонструватимуться у ВІКЦі до 30 серпня, а у вересні з ними зможуть ознайомитися жителі Білогірська, після нього – Бахчисарая. Звідти шлях експозиції проляже на батьківщину Віри Роїк – у Лубни і Полтаву.

– Це те, що мріяла здійснити Віра Сергіївна після свого століття і що робила останніми роками життя для популяризації народної творчості в країні, – сказав її син Вадим Роїк.

Рукотворне мистецтво вишивки продовжує розвиватися, наповнюючи серця і душі людей творчістю, яку їхні руки перетворюють в диво-ремесло, що і традиції предків береже, і тепло рідного дому, і новий рівень духовності створює на основі етностилю.

Валентина НАСТІНА.

Уряд України ініціює утворення на базі Національного музею народної архітектури та побуту України історико-культурного заповідника. Про це перший заступник міністра культури Юрій Богуцький повідомив у коментарі телеканалу ICTV. Створення національного заповідника на базі музею в Пирогово надасть можливість зберегти цілісність земельної ділянки, на якій розташовані об'єкти музею народної архітектури та побуту, захистити її від будь-якого несанкціонованого будівництва.

Як відомо, 10 серпня цього року Кабінет Міністрів схвалив рішення щодо передачі Національного музею народної архітектури та побуту до сфери управління Міністерства культури і туризму. Юрій Богуцький зауважив, що ініціатором цієї передачі виступила

Національна академія наук України, якій до цього часу підпорядковувалася музей у Пирогово. Після того, як Кабмін затвердить відповідне розпорядження, розпочнеться процедура передачі цілісного майнового комплексу музею та відповідних бюджетних призначень.

Юрій Богуцький повідо-

мив, що Міністерство культури і туризму вже розпочало роботу щодо підготовки плану розвитку музею на наступні 10 років. Є відповідне доручення Прем'єр-міністра України Миколи Азарова, згідно з яким Мінкультури разом з іншими заінтересованими органами виконавчої влади та за участі Національної ака-

демії наук має розробити й подати Кабінетові Міністрів узгоджений план заходів із забезпечення належного функціонування та розвитку Національного музею народної архітектури та побуту, передбачивши першочергові заходи з підготовки об'єктів музею до надання послуг учасникам та гостям Євро-2012, а

також визначивши завдання з розвитку музейної, наукової бази та туристичної інфраструктури музею на 2012-й і наступні роки.

Перший заступник міністра також нагадав, що у 2009 році український Уряд уже приймав розпорядження щодо розвитку музею у Пирогово, але оскільки відповідного фінансування так і не було виділено, рішення Кабміну залишилося нереалізованим. Сьогодні ж підтримка діяльності музею буде здійснюватися в межах того фінансування, яке призначено в Держбюджеті на 2011 рік, а починаючи вже з 2012 року (тобто після розробки й ухвалення вищезгаданої програми) фінансування буде збільшуватися.

Юрій Богуцький підкреслив, що відомий сьогодні далеко за межами України Національний музей народної архітектури та по-

буту був заснований завдяки зусиллям академіка, Героя України Петра Тронька, який у 1960-х роках на посаді заступника Голови Ради Міністрів УРСР проводив активну роботу, зокрема, з охорони, вивчення й пропаганди історико-культурної спадщини. Перший заступник міністра зауважив, що ми маємо постійно віддавати належне таким особистостям, як Петро Тронько, Михайло Сікорський (засновник історико-етнографічного заповідника у Перечиславі-Хмельницькому), Борис Возницький (директор Львівської галереї мистецтв), – адже саме завдяки їхній багаторічній праці українські музеї зберігають вражаючу кількість безцінних культурних та духовних скарбів.

<http://mincult.kmu.gov.ua>

